Вазорати молияи Ҷумҳурии Тоҷикистон

Тавзеҳот
ба лоиҳаи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2024 ва дурнамои нишондиҳандаҳои он барои солҳои 2025-2026

Душанбе 2023

МУНДАРИҶА:

I. Самтҳои асосии сиёсати буҷети давлатӣ

II. Нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ

III. Даромади буҷети давлатӣ

IV. Сиёсати хароҷоти буҷети давлатӣ

V. Хароҷоти мақомоти ҳокимият ва идораи давлатӣ

VI. Хароҷоти фаъолияти сиёсати беруна

VII. Хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ

VIII. Дастгирии рушди соҳаҳои иқтисодиёт

IX. Маблағгузориҳои асосӣ ва сиёсати сармоягузорӣ

X. Барномаҳои давлатии сармоягузорӣ

XI. Хароҷоти хизматрасонии қарзи давлатӣ

XII. Буҷети ҷумҳуриявӣ

XIII. Буҷетҳои маҳаллӣ

XIV. Касри буҷет

XV. Шарҳи дурнамои нишондиҳандаҳои буҷети давлатӣ барои солҳои 2025-2026

Буҷети давлатии миёнамуҳлати Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2024-2026 дар асоси муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», кодексҳои андоз ва гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, фармоиши Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 декабри соли 2022, №106-ф ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2023, №308 «Дар бораи дурнамои нишондиҳандаҳои асосии макроиқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2024 – 2026» таҳия гардидааст.

Даромади Буҷети давлатӣ аз рӯи ҳамаи манбаъҳо, аз ҷумла даромадҳои андозӣ ва ғайриандозӣ, грантҳо барои дастгирии буҷет, грантҳо ва қарзҳо барои амалӣ намудани лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ ва маблағҳои махсуси ташкилотҳои буҷетӣ ташаккул ёфтааст.

I. Самтҳои асосии сиёсати буҷети давлатӣ

Дар лоиҳаи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2024 – 2026 маблағгузории самтҳои муҳими иҷтимоию иқтисодии кишвар, бахусус бахшҳои афзалиятдошта, ки дар паёмҳои Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Пешвои миллат муҳтарам Эмомалӣ Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дарҷ шудаанд, ҳадафҳои Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, инчунин тадбирҳои дар барномаҳои миллӣ, консепсияҳо ва дигар барномаҳои рушди иқтисодию иҷтимоии барои давраи миёнамуҳлат пешбинишуда ва нишондиҳандаҳои дурнамои рушди иҷтимоию иқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон бо дарназардошти муқаррароти Кодекси андоз ба инобат гирифта шудаанд.

Нишондиҳандаҳои буҷети давлатӣ барои солҳои 2024 – 2026 барои амалӣ намудани муҳимтарин ҳадафҳои кишвар, аз ҷумла, баланд бардоштани сатҳи зиндагии мардум ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, ноил гардидан ба истиқлолияти энергетикӣ, ҳамзамон зиёд намудани иқтидорҳои содиротӣ, саноатикунонии босуръат ва коҳиш додани вобастагии бозори дохила аз молҳои воридотӣ, таъмини бехатарии озуқаворӣ ва амнияти кишвар, тавсеаи имкониятҳои транзитии ҷумҳурӣ, инчунин дар сатҳи тавсияшуда таъмин намудани устувории нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, равона шудааст.

Омилҳои асосии таъмини рушди устувори нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ:

- афзоиши Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ тавассути рушд додани иқтисодиёт, бахусус саноатикунонии босуръат ва самаранокии фаъолияти корхонаҳои саноатӣ, хоҷагиҳои кишоварзӣ, рушди соҳаҳои энергетика, хизматрасонӣ, дастгирии соҳибкории хурду миёна, нақлиёт ва коммуникатсия;

- ба роҳ мондани усулҳои муосири маъмурикунонии андоз, васеъ намудани заминаи андозбандӣ, кам кардани бақияпулиҳои андоз ва роҳ надодан ба пайдоиши бақияпулиҳои нави андозӣ;

- маниторинги доимии самаранокии имтиёзҳои андозию гумрукии амалкунанда;

- идомаи ислоҳот дар самти идоракунии молияи давлатӣ;

- таъмини рушди устувори бозори молиявӣ бо мақсади ҷалб намудани сармоягузории ватанию хориҷӣ ва фароҳам овардани шароити мусоид барои соҳибкории хурду миёна;

- дар сатҳи муътадил ва ба иқтисодиёт безарар нигоҳ доштани ҳаҷми қарзи берунӣ ва хизматрасонии саривақтии он;

- таъмини сиёсати дохилию берунаи давлатӣ, фаъолияти самараноки мақомоти иҷроияи марказӣ ва маҳаллии ҳокимияти давлатӣ;

- таъмини амнияти миллӣ ва бехатарии иқтисодии кишвар.

II. Нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ

Тайи солҳои охир новобаста аз равандҳои сиёсию иқтисодии ҷаҳонӣ ва таҳримҳо нисбат ба шарикони асосии тиҷоратии Ҷумҳурии Тоҷикистон, рушди бонизоми иқтисоди миллӣ ва устувории нишондиҳандаҳои макроиқтисодии ҷумҳурӣ таъмин гардида истодааст.

Мутобиқи маълумоти расмии оморӣ дар моҳҳои январ - августи соли 2023 суръати рушди воқеии Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба 8,2 фоиз баробар гардид, ки он нисбат ба ҳамин давраи соли гузашта 0,7 фоиз зиёд мебошад.

Рушди иқтисодӣ дар ин давра аз ҳисоби рушди саноат 7,5 фоиз, кишоварзӣ 5,6 фоиз, сохтмон 26,4 фоиз, хизматрасонии пулакӣ дар ҳамаи соҳаҳои хизматрасонӣ 5,2 фоиз, мусофиркашонӣ 16,7 фоиз ва гардиши савдо 11,6 фоиз таъмин гардид.

Суръати афзоиши воқеии маҷмуи маҳсулоти дохилӣ барои соли 2024 дар сатҳи 8,0 фоиз, соли 2025 – 7,7 фоиз ва соли 2026 – 7,9 фоиз, инчунин бо дарназардошти дурнамои рушди соҳаҳои алоҳидаи иқтисодиёт пешбинӣ шудааст.

Нишондиҳандаҳои рушди соҳаи саноати ҷумҳурӣ, яке аз сарчашмаҳои асосии ташаккулдиҳандаи буҷети давлатӣ ба ҳисоб рафта, дар доираи амалигардонии ҳадафи чоруми стратегии мамлакат, яъне саноатикунонии босуръати кишвар, инчунин бо дарназардошти истифода гардидани иқтидорҳои истеҳсолии корхонаҳои амалкунанда ва навбунёд барои соли 2024 ба маблағи 64,5 млрд сомонӣ бо афзоиши номиналии 20,2 фоиз, дар соли 2025 ба маблағи

78,8 млрд сомонӣ бо афзоиши 20,3 фоиз ва соли 2026 ба маблағи 96,3 млрд сомонӣ бо афзоиши 20,4 фоиз пешбинӣ шудааст.

Ҳаҷми маҳсулоти кишоварзӣ аз рӯйи ҳама шаклҳои хоҷагидорӣ барои солҳои 2024 - 2026 мутаносибат дар ҳаҷми 59,0 млрд сомонӣ, 64,6 млрд сомонӣ ва 70,3 млрд сомонӣ бо рушди воқеии 7,3 фоиз, 7,2 фоиз ва 7,0 фоиз муайян гардидааст.

Дурнамои боркашонӣ тавассути ҳамаи намуди нақлиёт барои соли 2024 дар ҳаҷми 115,2 млн тонна, солҳои 2025-2026 мутаносибан 121,7 ва 128,7 млн тонна пешбинӣ шудааст.

Ҳаҷми умумии маблағгузориҳо ба сармояи асосӣ аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои маблағгузорӣ дар соли 2024 – 19,6 млрд сомонӣ, соли 2025 21,7 млрд сомонӣ ва дар соли 2026-юм 24,1 млрд сомонӣ муайян гардидааст.

Гардиши савдои дохилӣ барои соли 2024 дар ҳаҷми 62,9 млрд сомонӣ бо суръати афзоиши воқеии он 9,8 фоиз, барои солҳои 2025-2026 бо таносуби 73,4 млрд сомонӣ ва 85,9 млрд сомонӣ (суръати рушд 9,4 ва 8,9 фоиз) пешбинӣ шудааст.

Дар солҳои 2024-2026 дурнамои ҳаҷми гардиши савдои хориҷӣ мутаносибан 8,0 млрд доллари амрикоӣ, 8,7 млрд доллари амрикоӣ ва 8,9 млрд доллари амрикоӣ бо афзоиши воқеии 7,3 фоиз, 8,6 фоиз ва 3,0 фоиз пешбинӣ гардидааст. Аз ҷумла содирот дар соли 2024 ба маблағи 2,7 млрд доллари амрикоӣ (суръати афзоиши воқеӣ 23,6 фоиз) ва дар солҳои 2025-2026 мутаносибан 3,3 ва 3,5 млрд доллари амрикоӣ (22,5 фоиз ва 4,4 фоиз) ва ҳаҷми воридот дар соли 2024 ба маблағи 5,3 млрд доллари амрикоӣ (суръати афзоиши воқеӣ 0,5 фоиз) ва дар солҳои 2025-2026 мутаносибан 5,4 ва 5,5 млрд доллари амрикоӣ муайян шудааст.

Дар лоиҳа идомаи тадбирҳо вобаста ба ҳамоҳангсозии сиёсати пулию қарзӣ ва буҷетию андозӣ, ки ба таҳкими тамоюлҳои суботи макроиқтисодӣ равона карда шудаанд, идома дода мешаванд.

Нишондиҳандаҳои асосии қисми даромад ва хароҷоти буҷетӣ дар лоиҳаи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2024, дар асоси дурнамои нишондиҳандаҳои асосии макроиқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон, аз ҷумла Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ дар ҳаҷми 143,9 млрд сомонӣ бо афзоиши 8,0 фоиз ва индекси дефлятори ин нишондиҳанда дар сатҳи 2,6 фоиз таҳия шудааст.

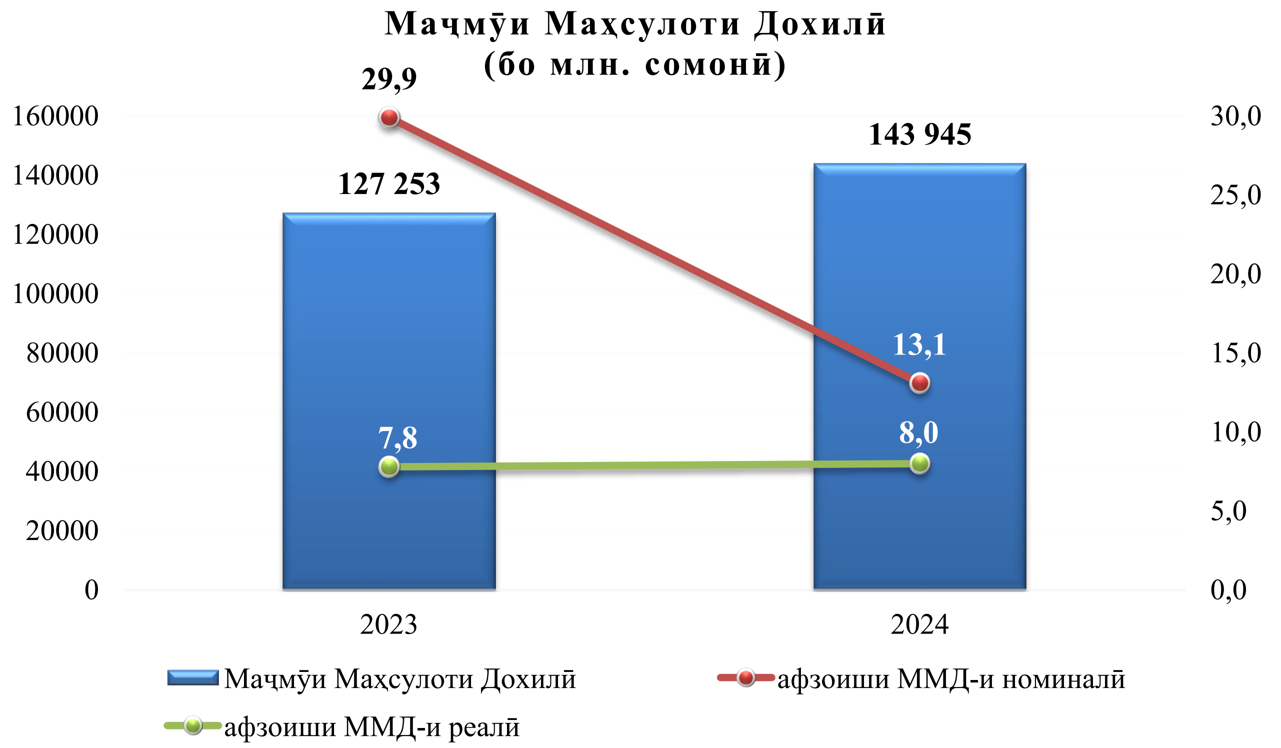

III. Даромади буҷети давлатӣ

Дурнамои даромади буҷети давлатӣ барои давраи миёнамуҳлат аз рӯйи тамоюли рушди иқтисодию иҷтимоии кишвар дар солҳои охир, аз ҷумла дар моҳҳои январ – августи соли 2023 ва дигар омилҳои ба иқтисодиёти кишвар таъсиррасон таҳия гардида, дар он афзоиши сатҳи даромадҳо, таклифҳои маъмурони даромади буҷет ва ба муомилоти молиявӣ ворид гардидани бақияпулиҳои андозӣ ба инобат гирифта шудааст.

Дурнамои даромади буҷети давлатӣ барои соли 2024 дар асоси қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2023, №308 «Дар бораи дурнамои нишондиҳандаҳои асосии макроиқтисодии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2024 - 2026» ва муқаррароти Стратегияи миллии рушди Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030 таҳия гардидааст.

Дар он чорабиниҳои барномаҳои қабулгардидаи давлатию соҳавӣ ва минтақавии рушди иҷтимоию иқтисодии шаҳру ноҳияҳо, тағйирёбии нархҳо дар бозорҳои ҷаҳонии молию ашёӣ, афзалиятҳои стратегияи кишвар ва тамоюли рушди соҳаҳои иқтисодиёти миллӣ дар солҳои охир, ба инобат гирифта шудааст.

Дар заминаи рушди соҳаҳои иқтисоди миллӣ ҳаҷми умумии даромади Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2024 ба маблағи 42956,5 млн сомонӣ ё 29,8 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ (ММД) пешбинӣ мегардад, ки ҳаҷми он нисбат ба буҷети соли 2023 ба маблағи 5883,5 млн сомонӣ ё ба андозаи 15,9 фоиз зиёд мебошад.

Ҳаҷми умумии даромади буҷети давлатӣ аз ҳисоби даромадҳои андозию ғайриандозӣ, лоиҳаҳои сармоягузории давлатӣ, маблағҳои махсуси ташкилотҳои буҷетӣ ва грантҳо барои дастгирии буҷети давлатӣ сарчашма мегирад.

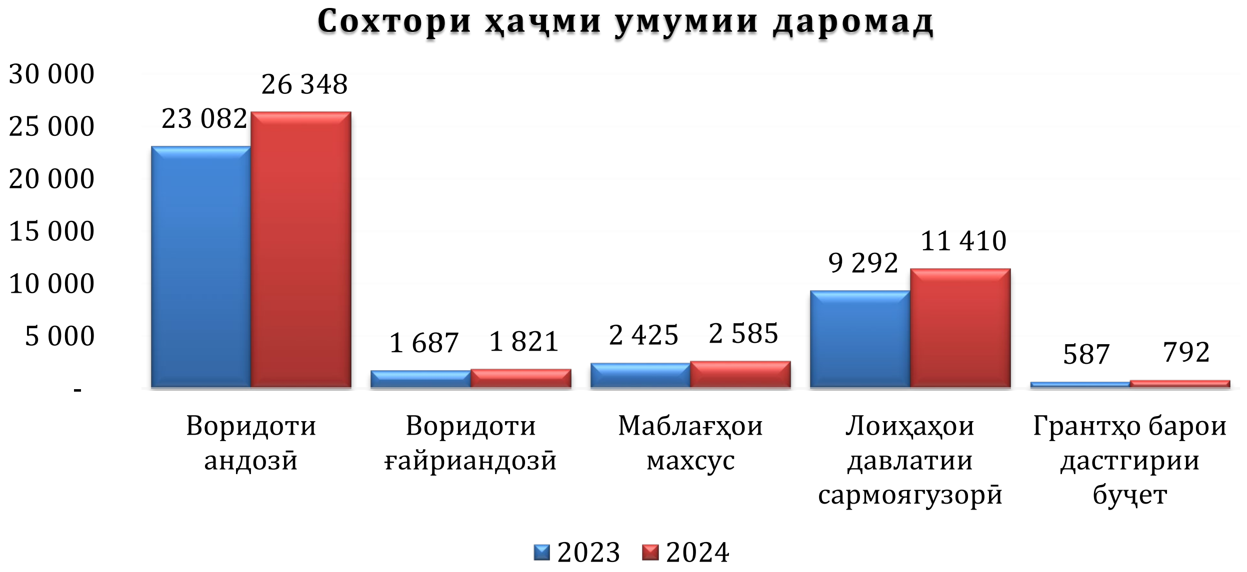

Даромади ҷории Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2024 – 2026 аз ҳисоби воридоти андозӣ ва ғайриандозӣ дар асоси муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон», Кодекси андоз ва Кодекси гумруки Ҷумҳурии Тоҷикистон, Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет», фармоиши Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 декабри соли 2022, №106-ф ва дурнамои миёнамуҳлати рушди иҷтимоию иқтисодии кишвар барои солҳои 2024 - 2026 таҳия шуда, дар он нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, сатҳи таварум, қурби асъори миллӣ нисбат ба доллари ИМА, нақшаи сармоягузориҳои давлатӣ, даромади воқеии солҳои гузашта, баҳодиҳии нишондиҳандаҳои даромади буҷет дар соли 2023 ва дигар омилҳо ба инобат гирифта шудааст.

Самти асосии сиёсати андоз барои таъмин намудани рушди иқтисодиёт, самаранокии фаъолияти корхонаҳои саноатӣ, хоҷагиҳои кишоварзӣ, хизматрасонӣ барои дастгирии соҳибкорони хурду миёна, бахши хусусӣ, содагардонии низоми андозбандӣ, кам кардани сарбории андоз ба субъектҳои соҳибкорӣ ва аҳолӣ, инчунин коҳиш додани иқтисоди пинҳонӣ, васеъ намудани манбаъҳои андозбандӣ, роҳ надодан ба пайдо гардидани бақияпулиҳои нави андоз ва кам намудани бақияпулиҳои мавҷудаи андоз ба буҷет, равона карда мешавад.

Дар ин замина, дурнамои ислоҳоти андоз ҷиҳати ба равандҳои рушди иқтисодиёти ҷаҳонӣ дар самти рақамикунонии иқтисодиёт ҷавобгӯй намудани низоми андозбандии кишвар ва ба ин васила ба шакли ягонаи муттаҳидкардашудаи электронӣ ба ҳисоб гирифтани амалиётҳои аз ҷониби

андозсупоранда анҷомдодашаванда, ки ба зиёд гардидани манбаъҳои андозбандӣ мусоидат менамояд, афзалият дода шудааст.

Даромади ҷории Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон аз ҳисоби воридоти андозию ғайриандозӣ барои соли 2024 ба маблағи 28169,0 млн сомонӣ ё баробар ба 19,6 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ пешбинӣ гардидааст, ки он нисбат ба нақшаи соли 2023 ба андозаи 13,7 банди фоиз ё ин ки 3400,0 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Воридоти андозӣ барои солҳои 2024 дар ҳаҷми 26348,1 млн сомонӣ муайян карда шуда, дар қиёс ба буҷети тасдиқшудаи соли 2023 ба маблағи 3261,9 млн сомонӣ ё 14,1 фоиз зиёд мебошад. Ҳиссаи даромади андозӣ дар Маҷмӯи маҳсулоти дохилии кишвар 18,3 фоизро ташкил медиҳад.

Воридоти ғайриандозӣ ба буҷети давлатӣ барои соли 2024 ба маблағи 1820,9 млн сомонӣ пешбинӣ шуда, афзоиши он 138,2 млн сомонӣ ё 8,2 фоизро ташкил дода, ҳаҷми он ба 1,3 фоизи ММД баробар мебошад.

Аз маблағи умумии даромади ҷорӣ 19735,0 млн сомонӣ ба даромадҳои дохилӣ (Кумитаи андоз, вазоратҳои молия ва корҳои дохилӣ) тааллуқ дошта, ҳиссаи он дар ҳаҷми умумии даромад 70,1 фоизро ташкил дода, нисбат ба нақшаи тасдиқшудаи соли 2023 ба маблағи 2374,9 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Пардохтҳои гумрукӣ (Хадамоти гумрук) барои соли 2024 дар ҳаҷми 8434,0 млн сомонӣ пешбинӣ шуда, ҳиссаи он дар ҳаҷми умумии даромад 29,9 фоизро ташкил медиҳад ва дар қиёс ба нақшаи соли 2023 ба маблағи 1025,1 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Дурнамои даромадҳои андозию ғайриандозии буҷети давлатӣ барои соли 2024 аз рӯйи манбаъҳои андозбандӣ бо тариқи зайл пешбинӣ шудааст:

- дурнамои андоз аз даромади шахсони воқеӣ тибқи муқаррароти қонунгузории андоз, тамоюли иҷрои воқеии солҳои гузашта, баҳодиҳии воридоти маблағҳо дар соли 2023 ва нишондиҳандаи ҳисоби миёнаи музди меҳнат, даромад дар манбаи пардохт ва шумораи ҷойҳои нави кории ташкилшаванда муайян гардида, маблағи он барои соли 2024 бо дарназардошти зиёдшавии музди меҳнат дар ҳаҷми 3502,9 млн сомонӣ бо афзоиши 391,3 млн сомонӣ пешбинӣ шуда, вазни қиёсии он нисбат ба ММД 2,4 фоиз мебошад;

- пешгӯии андоз аз даромади шахсони ҳуқуқӣ (фоида) дар асоси нишондиҳандаҳои дурнамои макроиқтисодӣ рушди иҷтимоию иқтисодии ҷумҳурӣ, маълумот доир ба нишондиҳандаҳои даромади андоз дар давоми чанд соли охир ва баҳодиҳи воридоти ин намуди андоз муайян карда шуда, дурнамо барои соли 2024 ба маблағи 3794,4 млн сомонӣ бо афзоиши 655,3 млн сомонӣ пешбинӣ шуда, вазни қиёсии он дар ММД 2,6 фоизро ташкил медиҳад;

- андози иҷтимоӣ аз ҳисоби корхонаҳои ғайрибуҷетӣ мувофиқи қонунгузории андоз, маълумоти оморӣ вобаста ба музди миёнаи номиналии

меҳнат бо дарназардошти тамоюли иҷрои воқеии солҳои гузашта, баҳодиҳии воридоти соли 2023 ва афзоиши манбаъҳои андозбандишаванда, барои соли 2024 ба маблағи 2370,0 млн сомонӣ пешбинӣ шуда, вазни қиёсии он нисбат ба ММД 1,6 фоиз буда, воридоти он дар буҷети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа ба инобат гирифта мешавад;

- дурнамои андоз аз арзиши иловашудаи дохилӣ барои соли 2024 аз рӯйи нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, амалиёти андозбандишаванда, таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳо (ба истиснои таҳвили молҳо, иҷрои корҳо ва хизматрасониҳое, ки аз ААИ озод) ва ба назар гирифтани сатҳи таввaрум ба маблағи 4331,3 млн сомонӣ муайян карда шудааст, ки он дар муқоиса ба соли 2023 ба маблағи 622,6 млн сомонӣ зиёд аст. Вазни қиёсии он ба 3,0 фоизи ММД баробар мебошад;

- дурнамои воридоти андози аксизи дохилӣ ба маҳсулоти дар дохили ҷумҳурӣ истеҳсол ва фурӯхташаванда дар асоси арзиши молҳои аксизии фурӯхташудаи зераксизӣ, мутобиқи муқаррароти Кодекси андоз ва қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 9 июли соли 2018, №302 «Дар бораи меъёрҳои аксиз барои баъзе молҳои дар Ҷумҳурии Тоҷикистон истеҳсолшаванда ва ба Ҷумҳурии Тоҷикистон воридшаванда», бо назардошти хизматрасониҳои соҳаи алоқаи барқӣ барои соли 2024 ба маблағи 385,5 млн сомонӣ муайян карда шудааст, ки он нисбат ба соли 2023 ба андозаи 14,5 фоиз ё ба маблағи 48,8 млн. сомонӣ зиёд буда, 0,3 фоизи ММД-ро ташкил медиҳад;

- андоз аз маҳсулоти фурӯш (алюминийи аввалия) дар доираи талаботи боби 47 Кодекси андоз аз рӯи объекти андозбандӣ муайян карда шуда, маблағи он барои соли 2024 ҳамагӣ 36,8 млн сомонӣ мебошад;

- андозҳо барои захираҳои табиӣ аз ҳисоби сарватҳои зеризаминӣ, ки дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон истихроҷ мешаванд ва моле, ки аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содирот мегардад, муайян карда шуда, дурнамои он барои соли 2024 дар ҳаҷми 1325,8 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба соли 2023 ба маблағи 81,7 млн сомонӣ ё 6,6 фоиз зиёд аст;

- андозҳои маҳаллӣ (андоз аз объектҳои ғайриманқул, андози замин, андоз аз воситаҳои нақлиёт) бо фоиз нисбат ба нишондиҳанда барои ҳисобҳо (72 сомонӣ) ва сатҳи таваррум муайян карда шуда, дар соли 2024 воридот ба буҷет аз ҳисоби андозҳои қайдгардида 1070,0 млн сомонӣ пешбинӣ шуда, дар қиёс ба соли 2023 ба маблағи 194,7 млн сомонӣ ё ин ки 22,2 фоиз зиёд мебошад;

- низоми махсуси андозбандӣ тибқи муқаррароти Кодекси андоз таҳия гардида, дурнамои он барои соли 2024 дар асоси маълумоти мақомоти ваколатдор, иҷрои воқеии солҳои гузашта ва баҳодиҳии соли 2023 ба маблағи 1056,7 млн сомонӣ ё бо афзоиши 8,5 фоиз муайян карда шуда, ҳиссаи он дар ММД 0,7 фоиз мебошад;

- пардохтҳои гумрукӣ маҷмӯан барои соли 2024 дар асоси дурнамои нишондиҳандандаҳои асосии макроиқтисодӣ, аз ҷумла гардиши савдои хориҷӣ барои солҳои 2024 ва баҳодиҳии пешакии нишондиҳандаҳои молиявӣ ба маблағи 8434,0 млн сомонӣ бо афзоиши 13,8 фоиз муайян гардида, нисбат ба нақшаи тасдиқшудаи соли 2023 ба маблағи 1025,1 млн сомонӣ зиёд буда, вазни қиёсии он дар ММД - 5,9 фоиз ва даромади ҷории буҷети давлатӣ 29,9 фоизро ташкил медиҳад;

- аз ҷумла, андоз аз арзиши иловашудаи берунӣ дар асоси дурнамои макроиқтисодӣ барои соли 2024 аз ҳисоби фаъолияти иқтисодии хориҷӣ ба маблағи 6402,5 млн сомонӣ бо афзоиши 777,5 млн сомонӣ, аксизҳо аз молҳои зериаксизии воридшаванда ба маблағи 691,0 млн сомонӣ бо афзоиши 84,0 млн сомонӣ ва боҷҳои гумрукӣ ба маблағи 1177,0 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки он нисбат ба соли 2023 ба андозаи 14,3 фоиз ё 147,0 млн сомонӣ зиёд мебошад;

- даромади ғайриандозӣ барои соли 2024 дар асоси муқаррароти Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи дигар пардохтҳои ҳатмӣ ба буҷет» ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, ки дар асоси онҳо пардохтҳо ҳисоб ва ба буҷет ворид карда мешаванд ва воридоти ҳақиқии солҳои гузашта ба маблағи 1820,9 млн сомонӣ муайян карда шуда, афзоиши он нисбати соли 2023 ба маблағи 138,2 млн сомонӣ ва ҳиссаи он дар ММД 1,3 фоиз ва даромади ҷории буҷети давлатӣ 6,5 фоизро ташкил медиҳад.

Даромадҳои ҷории буҷети давлатӣ дар асоси баҳодиҳии рушди иқтисодиёти ҷумҳурӣ барои соли 2025 ба маблағи 32669,0 млн сомонӣ ё 20,1 фоизи ММД ва дар соли 2026 ба маблағи 38068,9 млн сомонӣ ё 20,6 фоизи ММД пешбинӣ шудааст.

IV. Сиёсати хароҷоти буҷети давлатӣ

Сиёсати хароҷоти буҷети давлатӣ барои соли 2024 ба мақсади рушди иқтисодиёти ҷумҳурӣ, баланд бардоштани сифати некӯаҳволӣ, таъмини бехатарии давлат ва озуқаворӣ, баланд бардоштани сифати таълиму хизматрасонӣ, беҳтар гардонидани саломатии аҳолӣ, ҷиҳати рушди соҳаҳои иҷтимоии давлат, аз ҷумла маблағгузории соҳаҳои маориф, тандурустӣ, ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, мақомоти идоракунӣ, нақлиёт, кишоварзӣ ва зиёд намудани иқтидорҳои энергетикӣ равона карда мешаванд.

Ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ барои соли 2024 аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои маблағгузорӣ 44108,0 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки ба 30,6 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар буда, нисбат ба буҷети соли 2023 ба маблағи 6005,4 млн сомонӣ зиёд мебошад.

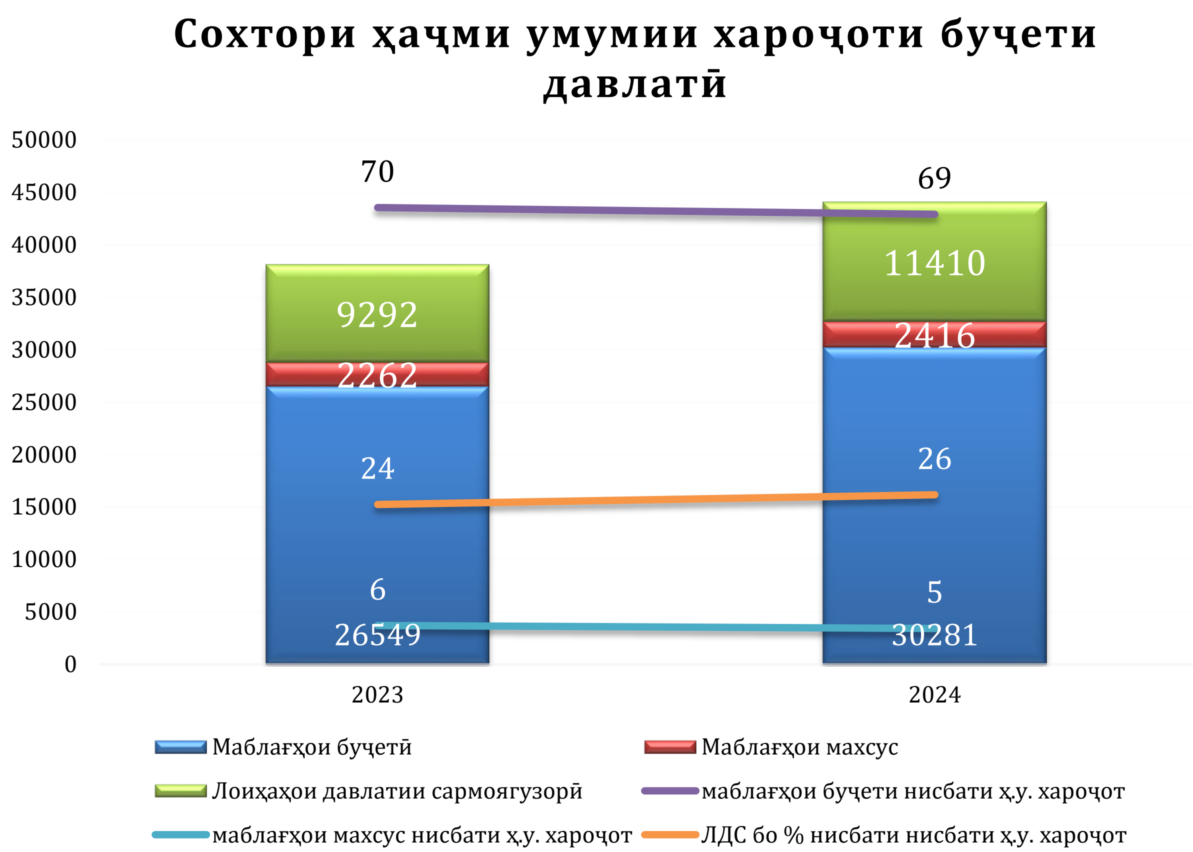

Дар сохтори ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ барои соли 2024 хароҷот аз ҳисоби даромади ҷории буҷети давлатӣ дар ҳаҷми 30281,3 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки нисбат ба буҷети соли 2023 ба маблағи 3731,8 млн сомонӣ зиёд мебошад. Афзоиши хароҷоти ҷории буҷети давлатӣ асосан аз ҳисоби зиёдшавии музди меҳнат, пардохтҳои иҷтимоӣ, нафақа ва идрорпулӣ ва хисматрасонии қарзи давлатӣ ба амал омадааст.

Фонди музди меҳнат дар ҳаҷми 9564,3 млн сомонӣ бо афзоиши 20,1 фоиз пешбинӣ шуда, ҳаҷми он ба 6,6 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар гардидааст, ки нисбат ба буҷети соли 2023 ба андозаи 0,3 банди фоиз зиёд мебошад.

Дар лоиҳаи буҷети давлатӣ барои соли 2024 бо мақсади беҳтар намудани сатҳи ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ ва дастгирии қишри осебпазирӣ аҳолӣ иловатан маблағҳои зарурӣ пешбинӣ карда шуд.

IV. Хароҷоти мақомоти ҳокимият ва идораи давлатӣ

Дар лоиҳаи буҷети давлатии соли 2024 барои маблағгузории соҳаи ҳокимияти давлатӣ ва идоракунӣ аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои маблағгузорӣ 1832,6 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 1354,9 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 267,4 млн сомонӣ ва барномаи сармоягузориҳои давлатӣ 210,3 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети тасдиқшудаи соли ҷорӣ 126,2 млн сомонӣ ё 10,3 фоиз зиёд мебошад.

Барои хароҷоти сафарҳои хизматии хориҷӣ ва фрахти ҳавопаймо мувофиқан 13,5 млн сомонӣ ва 13,5 млн сомонӣ, маҷмӯан дар ҳаҷми 27,0 млн сомонӣ дар сатҳи соли ҷорӣ пешбинӣ карда шудааст.

Маблағҳои захиравии мақомоти ҳокимият ва идораи давлатӣ бо назардошти ба инобат гирифтани хароҷоти нигоҳдории мақомоти навтаъсис – Агентии инноватсия ва технологияҳои рақамии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 апрели соли 2021, №147 таъсис ёфтааст ва тибқи розигии Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон дар соли 2024 барои мақомоти прокуратура 40 воҳиди кории иловагӣ дар назар дошта шуда, дар умум 12,0 млн сомонӣ зиёд пешбинӣ гардидааст.

Дурнамои маблағҳои махсуси мақомоти давлатӣ дар ҳаҷми 267,4 млн сомонӣ пешбинӣ гардида, нисбат ба нақшаи тасдиқшудаи соли 2023 ба маблағи 15,1 млн сомонӣ ё 6,0 фоиз зиёд мебошад.

Дар баробари ин, нақшаи соҳаи мазкур аз ҳисоби татбиқи лоиҳаҳои сармоягузории давлатӣ дар ҳаҷми 26,8 млн сомонӣ нисбат ба соли 2023 коҳиш ёфтааст.

VI. Хароҷоти фаъолияти сиёсати беруна

Дар лоиҳаи Буҷети давлатӣ барои соли 2024 хароҷоти умумии фаъолияти сиёсати беруна 382,5 млн сомониро ташкил медиҳад, ки нисбат ба буҷети тасдиқгардидаи соли 2023 дар ҳаҷми 45,2 млн. сомонӣ, ё 13,4 фоиз зиёд ба нақша гирифта шудааст, аз ҷумла хароҷот барои:

- нигоҳдории намояндагиҳои дипломатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷа – 243,4 млн сомонӣ;
- пардохти аъзоҳаққии ҷумҳурӣ дар назди ташкилотҳои байналмилалӣ – 79,8 млн сомонӣ;
- пардохти аъзоҳаққии ҷумҳурӣ дар назди сохторҳои ИДМ, СААД, СҲШ ва ғайра – 59,3 млн сомонӣ.

Дар сохтори хароҷоти фаъолияти сиёсати беруна 63,6 фоизи маблағҳо барои нигоҳдории намояндагиҳои дипломатии кишвар дар хориҷа, 20,9 фоиз барои пардохти ҳаққи аъзогӣ ба ташкилотҳои байналмилалӣ ва 15,5 фоиз барои пардохти ҳаққи аъзогӣ ба сохторҳои ИДМ, СААД, СҲШ ва ғайра рост меояд.

Хароҷоти намояндагиҳои дипломатии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар хориҷи кишвар дар соли 2024 аз ҳисоби маблағҳои буҷети ҷумҳуриявӣ 243,4 млн сомониро ташкил медиҳад, ки нисбат ба соли ҷорӣ 2,3 фоиз зиёд мебошад.

Сабабҳои асосии зиёд гардидани хароҷоти нигоҳдории намояндагиҳои дипломатии кишвар дар хориҷа, ин ба инобат гирифтани зиёдшавии музди меҳнат ва бозбинӣ гардидани дигар хароҷоти 15 намояндагии дипломатӣ ва аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ ба роҳ мондани маблағгузории Консулгарии генералии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шаҳри Дубай ва Сафорати Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давлати Кувайт мебошад.

Инчунин, яке аз сабаҳои афзоиши сохтори ташкилотҳои байналмилалӣ ин иштироки ҷумҳурӣ дар зиёдшавии саҳмияи сармояи умумӣ ва интихобии Бонки Байналмилалии Таҷдид ва Рушд мебошад.

VII. Хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ

Хароҷоти маблағҳои буҷетӣ барои соҳаҳои иҷтимоӣ дар соли 2024 асосан барои таъмини пурраи уҳдадориҳои давлат дар самти ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ ва баланд бардоштани сатҳу сифати зиндагии аҳолӣ, инчунин мустаҳкам намудани

заминаи моддию техникии ташкилотҳои соҳаҳои иҷтимоӣ таъмини барномаҳо ва идомаи ислоҳоти соҳаҳо равона карда мешавад.

Ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ дар соли 2024 ба маблағи 18971,1 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки афзоиши он нисбат ба буҷети соли 2023-ум 2025,5 млн сомонро ташкил дода, ба 43,0 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва ҳамзамон ба 13,2 фоизи ММД баробар мебошад.

Барои маблағгузории соҳаҳои иҷтимоӣ аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 15889,7 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки он ба 52,5 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти маблағҳои буҷетӣ баробар мебошад.

Дар ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаҳои иҷтимоӣ маблағҳои махсус 1720,7 млн сомонӣ ва маблағҳои грантию қарзӣ 1360,7 млн сомониро ташкил медиҳад.

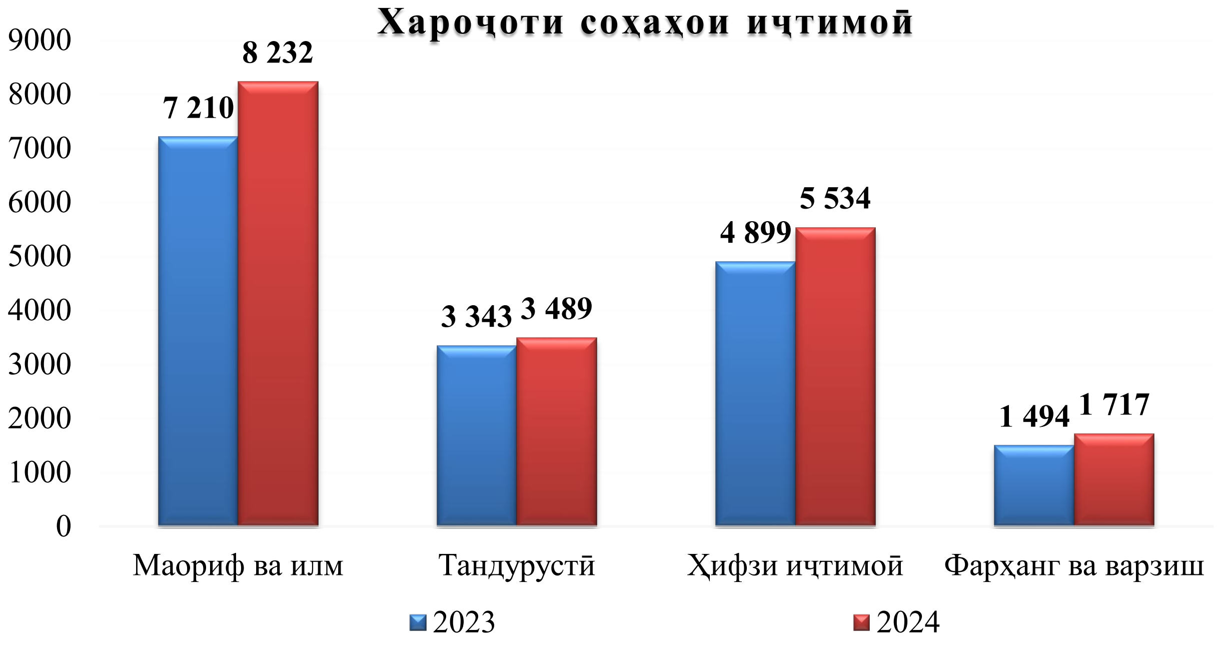

Соҳаи маориф ва илм

Дар ҷумҳурӣ муассисаҳои таълимии томактабӣ, таҳсилоти умумӣ (мактабҳои ибтидоӣ, асосӣ, миёнаи умумӣ), таҳсилоти ибтидоии касбӣ, миёнаи касбӣ, олии касбӣ, таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ, таҳсилоти иловагӣ, махсус ва муассисаҳои таълимии дигаре, ки раванди таълиму тарбияро амалӣ мегардонанд, фаъолият менамоянд.

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2024 ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи маориф ба маблағи 8231,9 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ин нисбат ба соли 2023–ум 1021,5 млн сомонӣ ё ин, ки 14,2 фоиз афзоиш ёфта, 18,7 фоизи ҳаҷми

умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 5,7 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

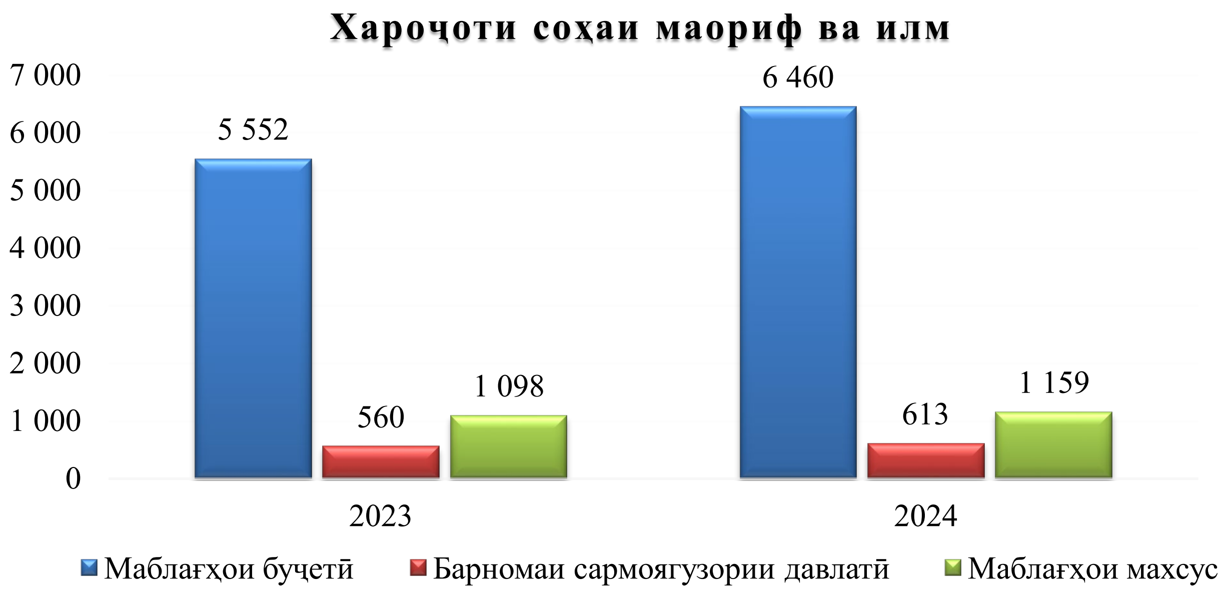

Дар ҳаҷми умумии маблағҳои пешбинишуда маблағҳои махсуси муассисаҳои таълимӣ 1159,1 млн сомонӣ ва маблағҳои грантию қарзӣ 612,5 млн сомонӣ мебошад.

Буҷети соҳаи маориф дар соли 2024 аз рӯи афзалиятҳои соҳа, яъне рушди соҳа ва муҷаҳҳазгардонии муассисаҳои он бо таҷҳизоту лавозимоти таълимӣ таҳия гардида, барои баланд бардоштани сифати таълиму тарбия дар ҳамаи зинаҳои таҳсилот ва омода намудани шароити мусоид барои таҳсил мусоидат хоҳад намуд, аз ҷумла барои нигоҳдории:

Зинаҳои таҳсилот	Шумораи муассисаҳо (адад)	Шумораи кӯдакон, хонандагон, донишҷӯён (нафар)	Шумораи кормандон, омӯзгорон, мураббиён (нафар)	Маблағҳои равонагардида ба ин самт (млн сомонӣ)	Афзоиш нисбати соли 2023 (%)
Таҳсилоти томактабӣ	541	87735	18707	497,9	3,9
Таҳсилоти умумӣ	3827	2171010	217446	4569,0	19,8
Таҳсилоти ибтидоии касбӣ	62	19900	4128	122,0	23,9
Таҳсилоти миёнаи касбӣ	58	40596	4211	363,4	15,1

Таҳсилоти олии касбӣ	32	184184	19933	1237,8	7,7
Муассисаҳои дигар	673		13161	1441,8	6,5
Ҳамагӣ:	5175	2508114	269755	8231,9	14,2

Дар баробари ин, дар соли оянда барои:

–додани қарзҳои имтиёзнок бо мақсади баланд бардоштани ҳифзи иҷтимоии мутахассисони ҷавон – 2,0 млн сомонӣ;

–чопи китобҳои дарсӣ – 51,3 млн сомонӣ;

–тайёр намудани мутахассисони баландихтисос дар хориҷи кишвар аз ҳисоби Фонди махсуси Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон –20,0 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Маблағҳои муассисаҳои таҳсилоти томактабӣ ва муассисаҳои таҳсилоти умумӣ, ки бо меъёри (сарикасӣ) ба сари ҳар як хонанда ва ҳар як мактаб пешбинӣ карда мешавад, дар соли 2024 бо дарназардошти афзоиши шумораи кудакону хонандагон ва меъёрҳои амалкунанда ба нақша гирифта шудааст. Барои ин мақсад, дар буҷети давлатии соли 2024 барои фаъолияти муассисаҳои томактабӣ маблағи 497,9 млн. сомонӣ ва ба муассисаҳои таҳсилоти умумӣ 4569,0 млн. сомонӣ пешбинӣ гардида, нисбат ба соли 2023-ум 774,8 млн. сомонӣ ё 18,1 фоиз зиёд мебошад.

Аз маблағи умумии соҳа 4463,6 млн сомониро музди меҳнат ва 182,4 млн сомонӣ идрори соҳа дар соли 2024 ташкил медиҳад, ки ин нисбати соли 2023 мутаносибан 840,8 млн сомонӣ ва 27,0 млн сомонӣ зиёд мебошад. Зиёдшавии мазкур дар робита ба иҷрои фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 6 феврали соли 2023, №526 “Дар бораи тадбирҳои тақвият бахшидани сатҳи ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, зиёд намудани маоши амалкунандаи вазифавии кормандони ташкилотҳои буҷетӣ, андозаи нафақа ва стипендия”, мебошад.

Инчунин, барои барномаҳои давлатии рушди таҳсилоти томактабӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2020-2025, дарёфт ва рушди истеъдодҳо барои солҳои 2021-2025, такмили таълим ва омӯзиши забонҳои русӣ ва англиси дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои давраи то соли 2030, таъмин намудани муассисаҳои таълими бо кабинетҳои фаннӣ ва озмоишгоҳҳои муҷаҳҳази таълими барои солҳои 2021-2025 ва барномаи мақсадноки давлатии рушди илмҳои риёзӣ, дақиқ ва табиӣ барои солҳои 2021-2025 дар ҳаҷми 35,6 млн сомонӣ пешбинӣ гардид.

Илова ба ин, ҷиҳати иҷрои бандҳои дахлдори матрисаи Иттиҳоди Аврупо аз ҷониби Вазорати меҳнат, муҳоҷират ва шуғли аҳолӣ ҷиҳати таъмир ва муҷаҳҳазгардонии муассисаҳои таҳсилоти ибтидоии касбӣ 12,0 млн сомонӣ пешбинӣ гардид, ки нисбат ба соли ҷорӣ 6,0 млн зиёд мебошад.

Барои маблағгузории соҳаи илм дар лоиҳаи буҷети давлатӣ барои соли 2024 маблағи 225,1 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба соли 2023 ба маблағи 44,7 млн. сомонӣ ё 24,8 фоиз афзоиш ёфтааст, ки ин ҳам бошад зиёдшавии музди меҳнат дар ҳаҷми 20 фоиз ба инобат гирифта шудааст.

Соҳаи тандурустӣ

Соҳаи тандурустӣ низ яке самтҳои афзалиятноки сиёсати иҷтимоии давлат мансуб ёфта, хароҷоти соҳа барои соли 2024 аз ҳисоби ҳамаи манбаъҳои маблағгузорӣ дар ҳаҷми 3488,9 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки он нисбат ба буҷети тасдиқшудаи соли 2023-ум 145,9 млн сомонӣ ё 4,4 фоиз зиёд буда, 8,0 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 2,4 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

Дар таркиби буҷети соҳаи тандурустӣ барои соли 2024 ҳиссаи маблағҳои буҷетӣ 2774,0 млн сомонӣ (79,5 фоиз) барномаҳои сармоягузории давлатӣ 368,0 млн сомонӣ (10,5 фоиз) ва маблағҳои махсуси муассисаҳои тандурустӣ 346,9 млн сомонӣ (9,9 фоиз)-ро дар ташкил медиҳад.

Барои нигоҳдорӣ ва фаъолияти беморхонаҳо 1504,1 млн сомонӣ, дармонгоҳҳо 160,7 млн сомонӣ, муассисаҳои ҳифзи сиҳатии аҳолӣ 269,2 млн сомонӣ, муассисаҳои кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ 878,6 млн сомонӣ ва дигар муассисаҳои фаъолияткунанда дар соҳаи тандурустӣ 676,4 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2024 барои пардохти музди меҳнати кормандони соҳаи тандурустӣ 2045,3 млн сомонӣ бо афзоиши 312,4 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 1940,4 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 104,9 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Бо мақсади таъмини афзалиятҳои аввалиндараҷаи соҳа дар буҷети давлатӣ барои соли 2024, ҷиҳати эмгузаронии аҳолӣ барои харидорӣ намудани ваксинаҳо 34,0 млн сомонӣ, барои харидории инсулин ҷиҳати таъмини беморони

гирифтори касалии диабети қанд 5,5 млн сомонӣ, барои таъмини марказҳои хун бо халтачаҳои хунгирӣ, ҷузъҳо ва диалези хун 15,7 млн сомонӣ, бо маводҳои иммуносупресантӣ таъмин намудани беморони пайвандсозии гурда 9,0 млн сомонӣ, харидории доруворӣ барои беморони сил 6,7 млн сомонӣ, бемории гепатит 1,5 млн сомонӣ, барои муолиҷаи бемории саратон (кимиёдармонӣ) 4,7 млн сомонӣ, барои маводҳои контрасептивӣ 1,7 млн сомонӣ, тестҳои оҷилӣ барои ташхиси ВНМО 4,5 млн сомонӣ, ҷарроҳии нуқсони модарзодии дил 6,0 млн сомонӣ ва барои таъмини доруворӣ ба беморони мубталои бемории гемофилия 2,0 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Инчунин, барои Фонди эпидемиологии Вазорати тандурустӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ дар соли 2024 ҷиҳати пешгирӣ ва табобати бемории пандемияи коронавирус маблағи 6,1 млн сомонӣ, аз ҷумла барои музди меҳнат 780,0 ҳазор сомонӣ, захираҳои моддию молӣ 5,1 млн сомонӣ ва дигар хароҷотҳои марбут ба пешгирӣ ва табобати бемории болозикр 206,2 ҳазор сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Ҳамзамон бояд қайд намуд, ки дар лоиҳаи буҷети давлати барои соли 2024 ҷиҳати пардохти хизматрасонии Корхонаи давлатии “Заводи протезию ортопедӣ” ва хариди таҷҳизот ба маъюбон 11,1 млн сомонӣ пешбинӣ карда шуда, нисбат ба соли 2023 ба маблағи 2,0 млн сомонӣ ва ё 22 фоиз зиёд мебошад.

Аз ҳаҷми умумии маблағҳои пешбинишуда, маблағҳои махсуси муассисаҳои тиббӣ 346,9 млн сомониро ташкил менамояд, ки воридоти он аз ҳисоби иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 2 декабри соли 2008, №600 «Дар бораи Тартиби хизматрасонии тиббию санитарӣ ба шаҳрвандони Ҷумҳурии Тоҷикистон дар муассисаҳои системаи давлатии тандурустӣ» ба нақша гирифта шудааст.

Маблағҳои ҷалбшаванда ба соҳа аз ҳисоби лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ дар соли 2024 маблағи 368,0 млн сомониро ташкил медиҳад.

Мутобиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 декабри соли 2015, таҳти № 827 давра ба давра дар тамоми муассисаҳои кӯмаки аввалияи тиббию санитарӣ маблағгузории сарикасӣ ҷорӣ карда шуд, ки мақсади асосии ҷорӣ намудани механизми мазкур ин аз рӯйи меъёрҳои тасдиқгардида баробар ва боадолатона тақсим намудани маблағ ба ҳар сари аҳолӣ мебошад. Бо дарназардошти зиёд гардидани шумораи аҳолӣ ва меъёри маблағгузории сарикасӣ ҳаҷми маблағҳои пешбинишаванда ҳамасола тамоюли афзоиш дорад.

Соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ

Буҷети соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ дар соли 2024 аз рӯйи афзалиятҳои соҳа, яъне таҷдиди технология ва таъмини маҳсулоти протезию ортопедӣ ва воситаҳои техникии тавонбахшӣ,ислоҳот дар раванди дастгирии кумакҳои унвонии

иҷтимоӣ, мустаҳкам намудани базаи моддию техникии муассисаҳои ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ ва ислоҳот дар соҳаи нафақа таҳия гардида, ҷиҳати баланд бардоштани сифати некӯаҳволӣ ва таъмини пурраи уҳдадориҳои давлат дар самти ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ, пардохти музди меҳнат, нафақа, ҷубронпулиҳо ва дигар кумакпулиҳои иҷтимоӣ равона мегардад.

Ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ ба принсипҳои инсондустӣ, суроғавӣ будан ва таъмини ҳуқуқ ва озодии инсон асос ёфта, яке аз самтҳои муҳими сиёсати иҷтимоии давлат мебошад, ки маҷмӯи кафолатҳои иҷтимоӣ ва чорабиниҳо вобаста ба амалӣ намудани онҳоро дар бар мегирад ва ба таъминоти аҳолӣ бо сатҳ ва сифати зиндагии арзанда, инчунин таъмини манбаи муайяни даромад ба аҳолие, ки бо сабабҳои гуногун наметавонанд мустақилона даромад гиранд, аз ҷумла нафақахӯрон, бекорон, маъюбон, бепарасторон, пиронсолон, оилаҳои камбизоату серфарзанд ва модарони яккаву танҳо.

Ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи суғуртаи иҷтимоӣ ва ҳифзи иҷтимоии аҳолӣ барои соли 2024 ба маблағи 5533,6 млн сомонӣ пешбинӣ гардида, нисбат ба буҷети соли 2023 ба маблағи 635,0 млн сомонӣ ё 13,0 фоиз афзоиш ёфта, 12,5 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 3,8 фоизи Маҷмуи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

Дар ин робита, танҳо аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ ҷиҳати нигаҳдорӣ ва фаъолияти муассисаҳои ҳифзи иҷтимоӣ барои кӯдакон, калонсолон, пиронсолон, маъюбон, санаторияю профилакторияҳо ва дигар муассисаҳои ёрирасон 123,4 млн сомонӣ, татбиқи қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҷорӣ намудани механизми таъин ва пардохти кумакпулии унвонии иҷтимоӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон» барои расонидани кумакҳои унвонии иҷтимоӣ ба оилаҳои камбизоат 227,7 млн сомонӣ ва иловапулӣ ба нафақаи иштирокчиёни Ҷанги Бузурги Ватании солҳои 1941-1945 ва шахсони ба онҳо баробар карда шуда маблағи 0,2 млн сомонӣ, пешбинӣ карда шудааст.

Ҳамзамон ҷиҳати иҷрои Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон “Дар бораи мусоидат ба шуғли аҳолӣ” ба шаҳрвандони аз хизмати ҳарбӣ ва аз муассисаҳои иҷрои ҷазои ҷиноӣ озод шудаанд, инчунин шаҳрвандоне, ки собиқаи кории аз 18 моҳ камтар дошта, ҳамчун бекор ба қайд гирифта шудаанд барои пардохти кӯмакпулӣ 17,7 млн сомонӣ пешбини карда шудааст, ки кумапулии мазкур то соли 2020 аз ҳисоби буҷети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа пардохт карда мешуд.

Инчунин, бо мақсади иҷрои қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 3 майи соли 2010, №232 ба кудакони маъюби то сини 16-солаи гирифтори бемории вируси норасоии масунияти одам 5,5 млн сомонӣ кумакпулиҳо пешбинӣ карда шудааст.

Бо мақсади пешниҳоди хизматрасониҳои иҷтимоӣ барои пиронсолон ва кӯдакони маъюб барои марказҳои будубоши рӯзона – 17,6 млн сомонӣ, бо мақсади пардохти ҷубронпулӣ ва кумакпулиҳо тибқи Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи ҳифзи иҷтимоии шаҳрвандоне, ки бар асари фалокати неругоҳи барқи атомии Чернобил зарар дидаанд» 21,0 млн сомонӣ ва ҷудо намудани қарзи имтиёзнок ва ёрии яквақтаина ба хоҷагиҳое, ки аз ҷойҳои хавфнок ва хоҷагиҳое, ки ихтиёрӣ кӯчонида мешаванд 6,0 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2024 барои пардохти музди меҳнати кормандони соҳаи ҳифзи иҷтимоӣ 100,7 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Буҷети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа аз рӯйи даромад ба маблағи 4476,4 млн сомонӣ, аз ҷумла даромадҳо аз ҳисоби андози иҷтимоии муассисаҳои буҷетӣ 2075,6 млн сомонӣ ва аз ҳисоби муассисаҳои ғайрибуҷетӣ 2370,0 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Инчунин дар буҷети ҷумҳуриявӣ маблағи 30,8 млн сомонӣ мусоидати молиявӣ (субвенсия) пешбинӣ шудааст, ки дар сурати норасоигии даромади буҷети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа барои пардохти нафақаҳои иҷтимоӣ равона карда мешавад.

Хароҷоти буҷети суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа 4476,8 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки аз ин барои пардохти нафақаҳо 4174,0 млн сомонӣ, барои пардохти кумакпулиҳо 255,0 млн сомонӣ, барои иҷрои Барномаи давлатии мусоидат ба шуғли аҳолӣ 21,5 млн сомонӣ, ташкили истироҳати тобистонаи кудакон ва наврасон, ки ба ҳиссаҷудокунии 1,5 фоиз дастраси надоранд 4,5 млн сомонӣ ва дигар хароҷотҳои Агентии давлатии суғуртаи иҷтимоӣ ва нафақа 21,4 млн сомонӣ (хизматрасонии бонкӣ) равона мегардад.

Соҳаи фарҳанг ва варзиш

Дар буҷети давлатӣ барои соли 2024 ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи фарҳанг ва варзиш ба маблағи 1716,7 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ин нисбат ба соли 2023-ум 223,1 млн сомонӣ ё 14,9 фоиз афзоиш ёфта,

3,9 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ ва 1,2 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилиро ташкил медиҳад.

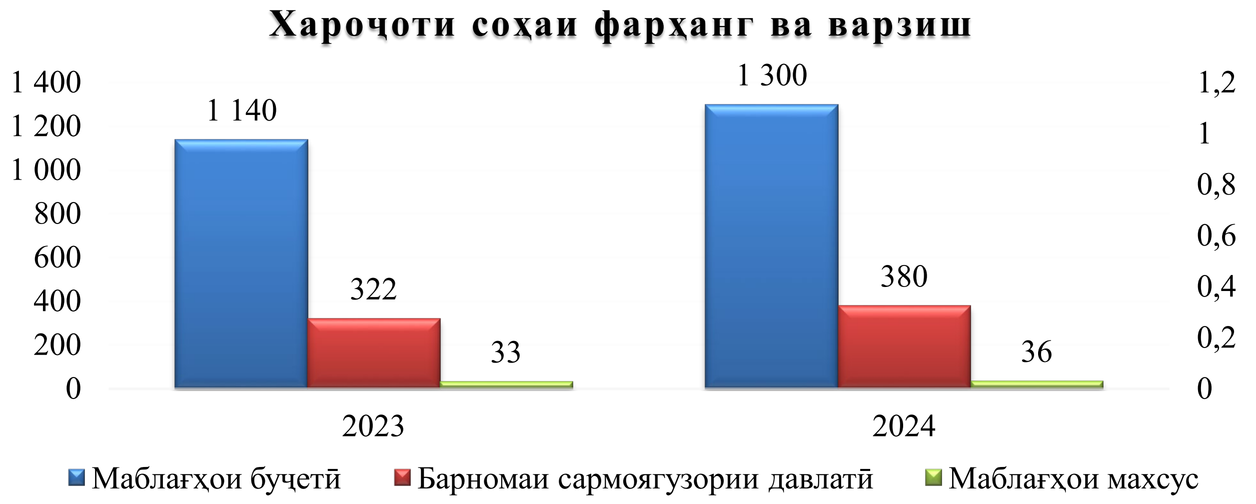

Дар ҳаҷми умумии маблағҳои пешинишуда, маблағҳои махсуси муассисаҳои соҳаи фарҳанг 36,2 млн сомонӣ ва маблағҳои грантӣ ва қарзӣ 380,1 млн сомониро ташкил медиҳад.

Буҷети соҳаи фарҳанг ва варзиш барои рушди муассисаҳои фарҳангӣ, аз ҷумла китобхонаҳо, осорхонаҳо, театрҳо, ансамблҳо, маҷмааҳои давлатӣ, телевизионҳо, матбуоти даврӣ, нашриётҳо ва дигар муассисаҳое, ки гузаронидани чорабиниҳои умумиҷумҳуриявиро амалӣ мегардонад, равона карда шудааст.

Маблағгузории муассисаҳои соҳаи фарҳанг барои соли 2024 дар ҷадвал нишон дода шудааст:

Номгӯи муассисаҳо	Шумораи муассисаҳо (адад)	Шумораи кормандон, (нафар)	Маблағҳои пешбинигардида ба ин самт (млн сомонӣ)	Афзоиш нисбати соли 2022 (%)
Китобхонаҳо	1363	3445,75	69,3	0,2
Осорхонаҳо ва намоишгоҳҳо	74	985	34,6	29,9
Телевизион ва радиошунавонӣ	25	2380,5	245,8	20,3
Матбуоти даврӣ ва нашриёт	93	1223,5	39,9	5,9
Муассисаҳои дигар	1129	8061	1327,1	19,2

Дар доираи маблағҳои пешбинишудаи буҷети соҳа маблағгузории барномаҳои соҳавӣ, аз ҷумла Барномаи рушди кинои Ҷумҳурии Тоҷикистон, Барномаи давлатии рушди соҳаи табу нашр ва матбуоти Ҷумҳурии Тоҷикистон, Барномаи рушди муассисаҳои фарҳангии Ҷумҳурии Тоҷикистон, Барномаи ҳифзи мероси таърихию фарҳангӣ, Барномаи ҳифзи мероси ғайримоддии фарҳангии халқи тоҷик, Барномаи рушди пахши телевизиони рақамӣ, Барномаи рушди забони давалатӣ, ки бо қарорҳои дахлдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ гардидаанд дар ҳаҷми 14,1 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

XIII. Дастгирии рушди соҳаҳои иқтисодиёт

Ноил гардидан ба истиқлолияти энергетикӣ, раҳоӣ аз бунбасти коммуникатсионӣ, таъмини амнияти озуқаворӣ ва саноатикунонии иқтисодиёт ҳадафҳои стратегии кишвар арзёбӣ гардида, зери назорати доимии Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор доранд.

Бинобар ин, дар лоиҳаи Буҷети давлатӣ барои соли 2024 аз ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ ҷиҳати рушди соҳаҳои иқтисодиёти кишвар 15322,4 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки он ба 10,6 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Хароҷоти соҳаҳои воқеии иқтисодиёт асосан аз ҳисоби маблағгузориҳои асосии мутамаркази давлатӣ ва ҷалби сармоягузориҳои беруна ташаккул ёфта, 13298,0 млн сомонӣ ё 86,8 фоизи хароҷоти умумии соҳаро ташкил медиҳад.

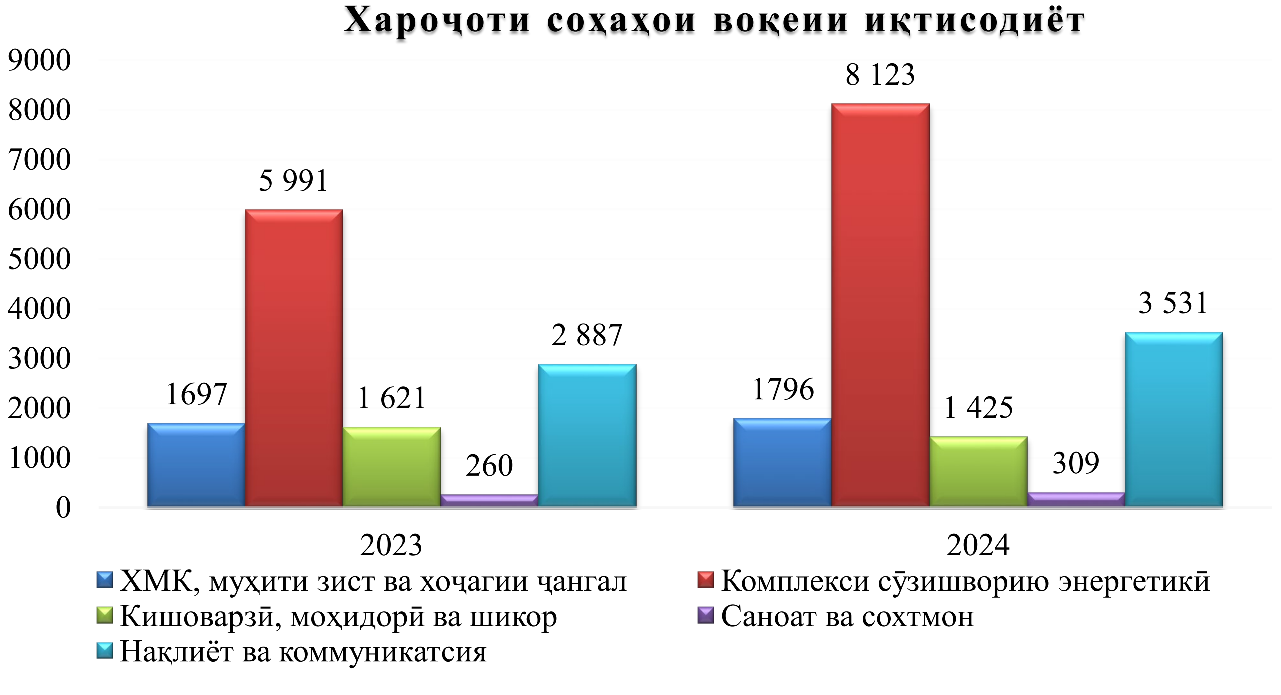

Соҳаи хоҷагии манзилию коммуналӣ, муҳити зист ва хоҷагии ҷангал

Ҳаҷми умумии хароҷоти соҳаи хоҷагии манзилию коммуналӣ, муҳити зист ва хоҷагии ҷангал 1796,1 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби сарчашмаҳои буҷетӣ 1019,7 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 70,2 млн сомонӣ ва лоиҳаҳои сармоягузории давлатӣ 706,2 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети соли 2023 ба маблағи 99,9 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Ғайр аз ин, дар соли 2024 бо мақсади пешбурди фаъолияти Кумитаи ҳифзи муҳити зист дар самти таъмини назорати истифодаи захираҳои олами набототу ҳайвонот ва таъмини назорати ҳудудҳои махсуси муҳофизатшаванда аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ дар ҳаҷми 35,5 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 33,3 млн сомонӣ, лоиҳаи сармоягузории давлатӣ ба маблағи 99,1 млн сомонӣ ва барои ба танзим даровардани заминҳои фонди давлатии ҷангал ба Агентии ҳоҷагии ҷангал аз ҳисоби буҷет 22,8 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 9,4 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Аз ҷумла, аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ барои татбиқи Барномаҳои рушди соҳаи ҷангал ба маблағи 4,4 млн сомонӣ ва барои парвариши павлония 0,8 млн сомонӣ, Барномаи давлатии рушди мамнуъгоҳи “Дашти Ҷум” 410,0 ҳазор сомонӣ ва Барномаи давлатӣ оид ба омӯзиш ва ҳифзи пиряххои Тоҷикистон 1,2 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Дар соҳаи хоҷагии манзилию коммуналӣ ва ҳифзи муҳити зист, амалӣ намудани лоиҳаи сармоягузории давлатӣ ба маблағи 706,2 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети соли 2023 ба маблағи 19,6 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Дар хароҷоти умумии соҳаи хоҷагии манзилию коммуналӣ маблағгузориҳои асосии мутамаркази давлатӣ 178,3 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки нисбат ба буҷети тасдиқгардидаи соли 2023 ба 11,2 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикӣ

Бо мақсади расидан ба истиқлолияти энергетикии мамлакат дар соли 2024 барои соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикии кишвар 8123,1 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 2897,3 млн сомонӣ, барномаҳои сармоягузориҳои давлатӣ 5221,7 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 4,1 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст. Маблағгузории соҳа нисбат ба соли 2023 ба қадри 2131,7 млн сомонӣ зиёд мебошад.

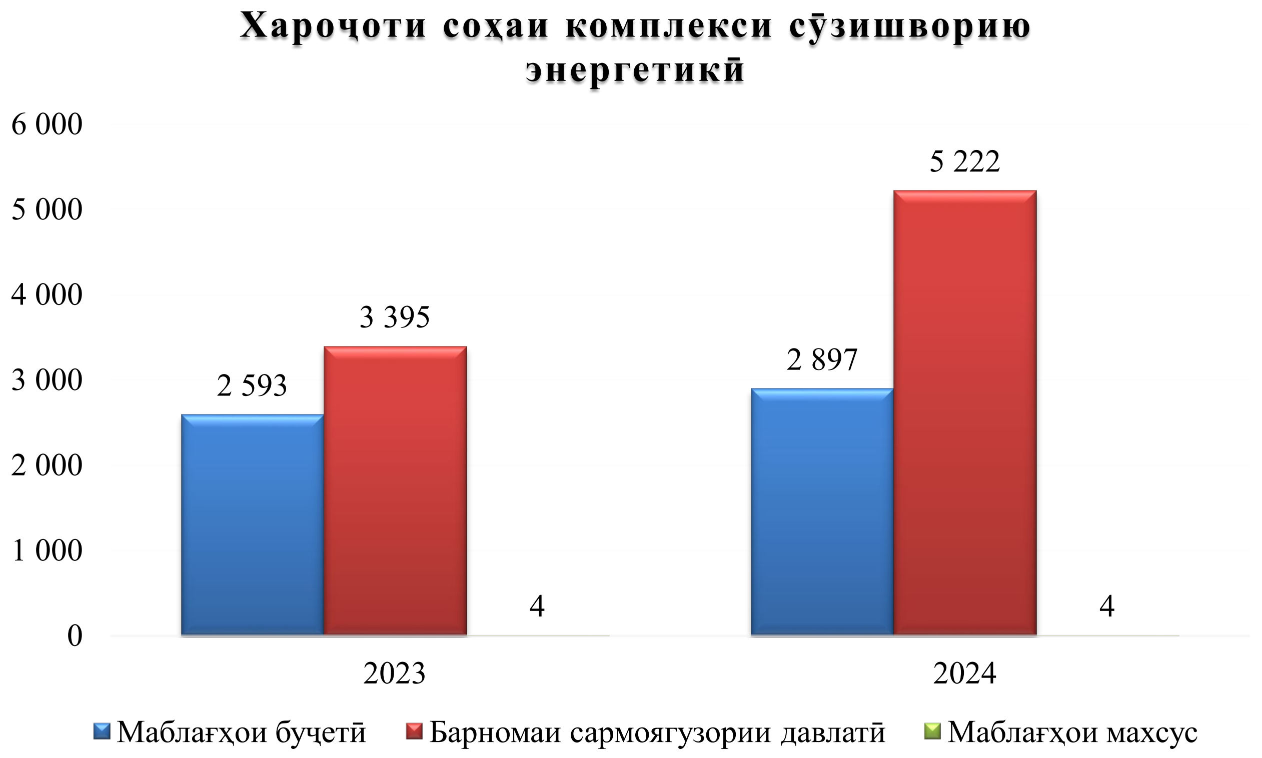

Барои амалӣ намудани лоиҳаи сармоягузории давлатӣ дар соли 2024 ба соҳаи мазкур 5221,7 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети тасдиқгардидаи соли 2023 ба маблағи 1827,0 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Дар доираи маблағҳои пешбинишуда амалӣ гардидани афзалиятҳои муҳими соҳа, аз ҷумла:

- пурра намудани фонди оинномавии ҶСК «НБО Роғун»;
- сохтмону барқарорсозии системаи энергетикӣ ва сохтмони дигар нерӯгоҳҳои барқи обии хурду миёна;
- гузаронидани корҳои ҷустуҷӯӣ ва иктишофӣ дар соҳаҳои истихроҷи нафту газ, дар назар дошта шудааст.

Аз маблағҳои пешбинигардида барои рушди соҳаи комплекси сӯзишворию энергетикӣ аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ равона намудани 2880,7 млн сомонӣ ҳамчун маблағҳои мутамарказ ба нақша гирифта шудааст.

Соҳаи кишоварзӣ, моҳидорӣ ва шикор

Ҷиҳати таъмини амнияти озуқаворӣ дар лоиҳаи Буҷети давлатӣ барои соли 2024 маблағи 1424,8 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 296,0 млн сомонӣ, лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ 1091,5 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 37,3 млн сомонӣ, ки нисбат ба буҷети соли 2023 ба маблағи 196,0 млн сомонӣ кам мебошад.

Омилҳои кам гардидани хароҷоти соҳа асосан аз ҳисоби лоиҳаҳои давлатии самоягузорӣ дар ҳаҷми 232,3 млн сомонӣ мебошад.

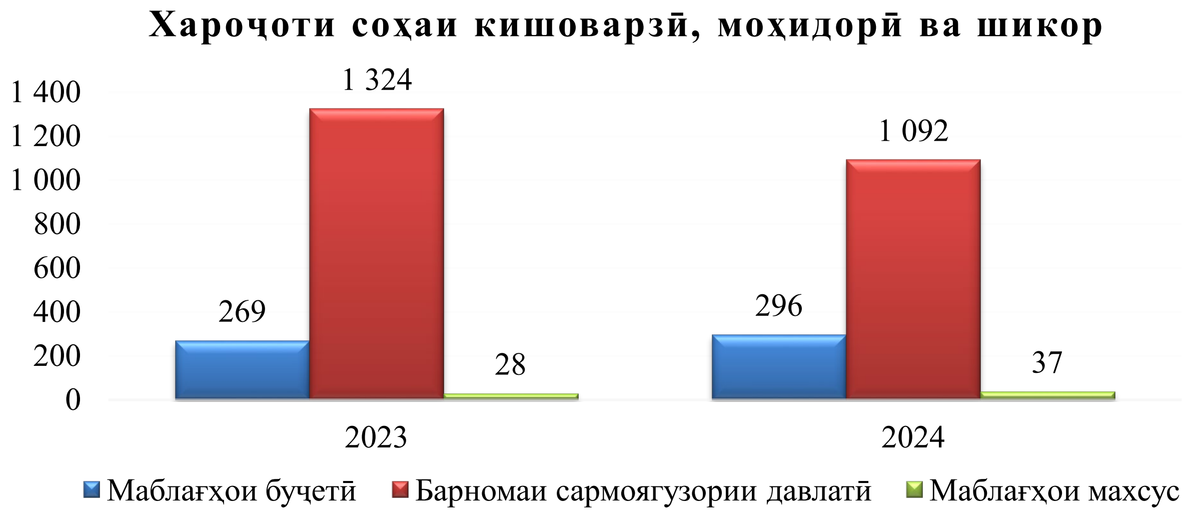

Дар соли 2024 барои амалӣ намудани барномаҳои рушди соҳаи кишоварзӣ ҷиҳати афзун намудани истеҳсоли маҳсулоти кишоварзӣ маблағи 67,2 млн сомонӣ, аз ҷумла барои барномаи маҷмӯавии рушди соҳаи чорводорӣ 2,9 млн сомонӣ, чорабиниҳои зиддиэпизоотӣ 4,0 млн сомонӣ, рушди муносибатҳои лизингӣ ва ташкил намудани марказҳои хизматрасонӣ дар шаҳру ноҳияҳои ҷумҳурӣ 30,0 млн сомонӣ, Барномаи рушди соҳаи тухмипарварӣ 1,1 млн сомонӣ, чорабиниҳои мубориза бар зидди малах 5,8 млн, чорабиниҳои муҳофизати итегратсонии зироатҳои кишоварзӣ ва боғу токзор 2,3 млн сомонӣ, барномаи рушди гиодезия ва харитасозӣ 9,0 млн сомонӣ, барномаи давлатии азхудкунии заминҳои нави обёришаванда ва барқарорсозии заминҳои аз гардиши кишоварзӣ берунмонда 9,4 млн сомонӣ, барномаи беҳтаркунии ҳолати чарогоҳҳо 700,0 ҳазор сомонӣ ва барномаи рушди соҳаи харгушпарварӣ 300,0 ҳазор сомонӣ пешбинӣ шудааст.

Барои соҳаи мазкур ҷиҳати пешгирӣ намудани бемориҳои сироятии чорво ва барои татбиқи иҷрои Барномаи беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳои кишоварзӣ аз буҷетҳои маҳаллӣ дар маҷмӯъ 52,8 млн сомонӣ аз ҷумла, барои беҳтар намудани ҳолати мелиоративии заминҳои кишоварзӣ ва азхудкунии заминҳои нави обёришавандаи шаҳру ноҳияҳои вилояти Суғд 16,2 млн сомонӣ, вилояти Хатлон 3,3 млн сомонӣ, ВМКБ 160,0 ҳазор сомонӣ, шаҳри Турсунзода

100,0 ҳазор сомонӣ, шаҳри Ваҳдат 90,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Рӯдакӣ 90,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Ҳисор 83,0 ҳазор сомонӣ, ноҳияи Шаҳринав 83,0 ҳазор сомонӣ ва ноҳияи Файзобод 52,0 ҳазор сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Дар соҳаи кишоварзӣ аз ҳисоби лоиҳаи сармоягузории давлатӣ дар соли 2024 маблағи 1091,5 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба буҷети соли 2023 ба маблағи 232,3 млн сомонӣ кам мебошад.

Барои соҳаи кишоварзӣ маблағгузориҳои асосии мутамарказ дар ҳаҷми 40,1 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст.

Дар лоиҳаи Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои соли 2024 ба Агентии беҳдошти замин ва обёрӣ барои нигоҳдории муассисаҳо, пардохти ҳаққи истифодаи қувваи барқ дар пойгоҳҳо ва насосҳои обкашӣ, пардохти музди меҳнати кормандони ташкилотҳои Агентӣ инчунин барои татбиқи Барномаи давлатии азхудкунии заминҳои нави обёришаванда ва барқарорсозии заминҳои аз гардиши кишоварзӣ берунмонда дар умум маблағи 98,2 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст. Аз ҷумла барои пардохти қувваи барқи пойгоҳҳо ва насосҳои обкашӣ 40,1 млн сомонӣ, пардохти музди меҳнати кормандон 46,0 млн сомонӣ, чорабинии барнома 9,4 млн сомонӣ ва дигар хароҷоти ҷории корҳонаҳо 2,7 млн сомонӣ.

Ҳамзамон, дар лоиҳа ҷиҳати гузаронидани корҳои кадастри замин, топографӣ, корҳои геодезӣ ва харитасозӣ, аэрокайҳонӣ ва корҳои делимитатсия ва демаркатсионии сарҳади давлатӣ бо ҷумҳуриҳои ҳамсоя ва нигоҳдории дастгоҳи марказӣ аз ҳисоби ҳамаи сарчашмаҳои маблағгузорӣ ба Кумитаи давлатии идораи замин ва геодезӣ 39,9 млн сомонӣ, аз ҷумла, аз ҳисоби маблағҳои буҷети ҷумҳуриявӣ 32,7 млн сомонӣ ва маблағҳои махсус 7,7 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Хусусан барои татбиқи барномаи рушди гиодезия ва харитасозӣ 9,0 млн сомонӣ аз ҷумла барои иҷрои корҳои топографӣ, геодезӣ ва корхои харитасозӣ, маълумоти фазоӣ, аэрокайҳонӣ ва корҳои делимитатсия ва демаркатсионии сарҳади давлатӣ бо дар назардошти иҷрои корҳои демаркатсионии сарҳади давлатӣ бо ҷумҳурҳои пешбинӣ гардидааст.

Соҳаи саноат ва сохтмон

Дар лоиҳаи Буҷети давлатӣ барои соли 2024 бо мақсади рушди соҳаҳои саноату сохтмон 309,3 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 306,1 млн сомонӣ ва махсус 3,2 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки нисбат ба соли 2023 ба маблағи 49,5 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Зиёдшавии маблағҳои пешбинигардида асосан барои пешбурди фаъолияти КМКДҶ “Тиллои Тоҷик” ва амалӣ намудани Барномаи давлатии рушди соҳаи геологияи Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2021-2031 дар назар аст.

Аз маблағҳои пешбинигардида барои рушди соҳаи саноат ва сохтмон аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ равона намудани 142,5 млн сомонӣ ҳамчун маблағҳои мутамарказ ба нақша гирифта шудааст.

Соҳаи нақлиёт ва коммуникатсия

Бо дарназардошти роҳҳои кишвар аз бунбасти коммуникатсионӣ дар соли 2024 ҳаҷми умумии хароҷот барои соҳаи нақлиёт ва коммуникатсия ба маблағи 3530,6 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои буҷетӣ 759,2 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 32,5 млн сомонӣ, лоиҳаҳои сармоягузории давлатӣ 2738,9 млн сомонӣ, ки маҷмӯан нисбат ба буҷети соли 2023 ба маблағи 643,3 млн сомонӣ ё 22,3 фоиз зиёд мебошад.

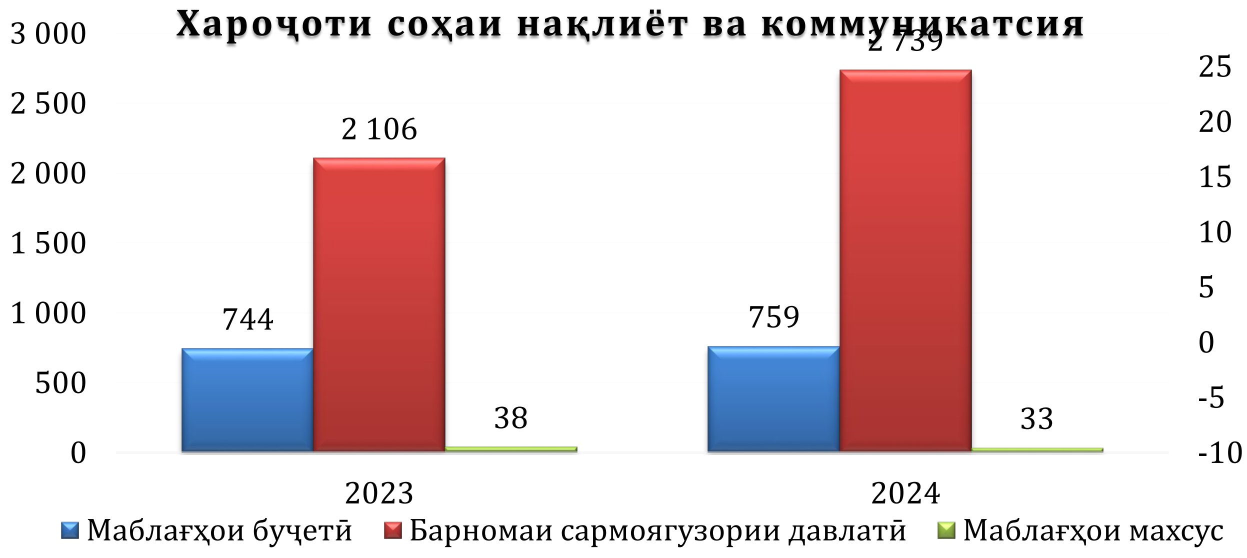

Дар соҳаи нақлиёт татбиқи лоиҳаи муштараки сармоягузорӣ ба маблағи 2738,9 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки нисбат ба буҷети тасдиқгардидаи соли 2023 ба маблағи 633,2 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Барои таҷдиду азнавсозии роҳу купрукҳо аз ҳисоби маблағгузории асосии мутамарказ 298,5 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

X. Маблағгузориҳои асосии мутамарказ

Маблағҳои асосии мутамаркази давлатӣ дар доираи «Нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ, даромадҳои буҷети давлатӣ ва ҳадди ниҳоии хароҷоти он аз рӯйи соҳаҳо барои солҳои 2024-2026» ва дигар барномаҳои соҳавию минтақавӣ пешбинӣ карда шудааст.

Ҳаҷми умумии сармоягузориҳои асосии мутамарказ дар соли 2024 ба маблағи 4905,3 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби буҷети ҷумҳуриявӣ дар ҳаҷми 4000,7 млн сомонӣ ва аз ҳисоби буҷетҳои маҳаллӣ 904,6 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки маҷмӯан нисбат ба соли 2023 ба маблағи 593,9 млн сомонӣ ё 13,8 фоиз зиёд мебошад.

Аз рӯйи соҳаҳои буҷети давлатӣ барои сохтмони иншоотҳо дар соҳаҳои иҷтимоӣ 1031,2 млн сомонӣ ё 21,0 фоиз, воқеии иқтисодиёт 3539,8 млн сомонӣ ё 72,2 фоиз ва дигар соҳаҳо 334,3 млн сомонӣ ё 6,8 фоиз аз ҳаҷми умумии хароҷоти асосии мутамарказ равона карда мешавад.

Сармоягузориҳои асосии мутамарказ барои сохтмони иншооти дорои аҳамияти муҳиму стратегии рушди иқтисодиёт ва иҷтимоиёт равона карда мешаванд.

XI. Барномаҳои давлатии сармоягузорӣ

Маблағгузории лоиҳаҳои муштараки сармоягузорӣ дар соли 2024 аз ҳисоби тамоми сарчашмаҳо ба андозаи 11590,9 млн сомонӣ (бо дарназардошти ҳиссаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон) пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба соли ҷорӣ 2123,4 млн сомонӣ ё 22 фоиз афзоиш ёфтааст. Аз ҷумла аз ҳисоби маблағҳои қарзӣ 4643,1 млн сомонӣ, маблағҳои грантӣ 6767,2 млн сомонӣ ва ҳиссаи Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон 180,4 млн сомонӣ.

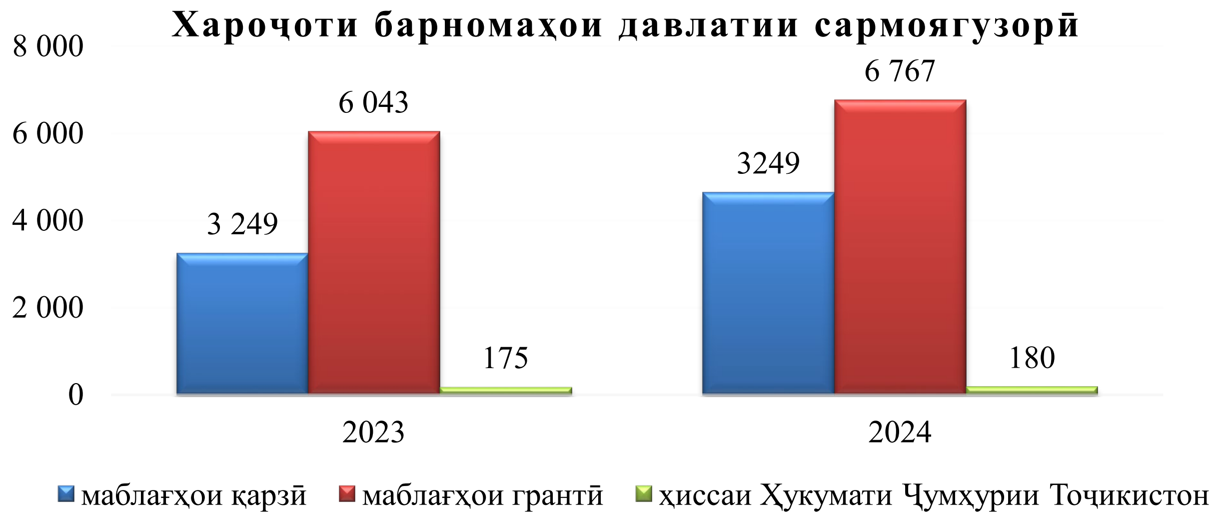

Бояд қайд намуд, ки дар лоиҳаи Буҷети давлатӣ барои соли 2024 дар доираи татбиқи 63 лоиҳаи давлатии сармоягузорӣ (бе дар назардошти ҳиссаи Ҳукумати ҷумҳурӣ) азхудкунии маблағҳо дар ҳаҷми 11410,4 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки нисбат ба соли 2023 ба маблағи 2118,3 млн сомонӣ ё 23,0 фоиз зиёд мебошад.

Ҳиссаи Ҳукумати ҷумҳурӣ дар татбиқи лоиҳаҳои сармоягузории давлатии болозикр 180,4 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки аз он лоиҳаҳои дар марҳилаи тайёрӣ қарордошта 88,0 млн сомониро ташкил медиҳад.

Дар маҷмуъ афзоиши азхудкунии маблағҳо дар доираи лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ аз ҳисоби ҳама сарчашмаҳо нисбат ба соли 2023-ум 22 фоизро ташкил медиҳад, ки ин асосан аз ҳисоби маблағҳои нави ҷалбшуда барои татбиқи лоиҳаҳои давлатии сармоягӯзорӣ мебошад.

Дар баробари ин ҳамкориҳо бо шарикони рушд дар кишвар сол то сол тақвият дода шуда, дар 8 моҳи соли 2023 13 созишнома барои татбиқи 15 лоиҳаи сармоягузории давлатӣ ба имзо расонида шуд, ки маблағи умумии онҳо 263,1 млн доллари амрикоиро ташкил медиҳад.

Инчунин, дар соли 2024 азхудкунии қисми асосии маблағҳо дар як қатор лоиҳаҳои сароягузории давлатии калонҳаҷм пешбинӣ шудааст, аз ҷумла:

- Лоиҳаи Идомаи сохтмони НБО "Роғун" – 1321,0 млн сомонӣ;
- Лоиҳаи минтақавии интиқоли нерӯи барқи (CASA – 1000) – 954,6 млн сомонӣ;
- Лоиҳаи таҷдиду барқарормозии қитъаи роҳи мошингарди Обигарм-Нуробод (қитъаи 2) – 705,0 млн сомонӣ;
- Лоиҳаи Устувории шабакаи роҳҳо – 462,9 млн сомонӣ ва ғайраҳо ба нақша гирифта шудааст.

XII. Хароҷоти хизматрасонии қарзи давлатӣ

Дар лоиҳаи Буҷети давлатӣ барои соли 2024 хизматрасонии қарзи давлатӣ ба маблағи 4253,1 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки нисбат ба буҷети тасдиқшудаи соли 2023-ум 283,9 млн сомонӣ, ё ин ки 7,2 фоиз зиёд мебошад.

Аз ин маблағ барои хизматрасонии қарзи давлатӣ аз ҳисоби маблағҳои буҷети давлатӣ дар соли 2024 дар маҷмӯъ 2687,8 млн сомонӣ пешбинӣ гардид, ки ин нисбат ба буҷети тасдиқшудаи соли 2023 дар ҳаҷми 36,4 млн сомонӣ зиёд мебошад, аз ҷумла

- хизматрасонии қарзи беруна 2507,0 млн сомонӣ;
- хизматрасонии қарзи дохилӣ 180,8 млн сомонӣ.

Дар соли 2024 дар доираи хизматрасонии қарзи беруна дар маҷмӯъ 2507,0 млн сомонӣ пешбинӣ шудааст, ки аз ин барои пардохти қарзи асосӣ 1471,9 млн сомонӣ (нисбат ба соли 2023 ба маблағи 122,2 млн сомонӣ зиёд) ва фоизи истифодабарии қарз 1035,1 млн сомонӣ (нисбат ба соли 2023 ба маблағи 6,8 млн сомонӣ кам) равона мегардад. Ин маблағ нисбат ба соли 2023 дар ҳаҷми 115,3 млн сомонӣ ва ё 4,8 фоиз зиёд мебошад.

Сабаби зиёд гардидани маблағи хизматрасонии қарзи беруна аз худ намудани қарзҳои ҷалбнамуда аз ташкилотҳои молиявии байналмилалӣ, ба итмом расидани муҳлати имтиёзнок ва оғози пардохти қарзи асосӣ ва паст гардидани қурби асъори миллӣ нисбат ба доллари ИМА (1 доллари ИМА баробар ба 13,21 сомонӣ) мебошад.

Дар соли 2024 ҳаҷми маблағҳои бардошти захиравии қарзи беруна барои идоракунии хавфи фаркияти қурби асъор ва хавфи пардохт нагардидани қарзҳо, ки бо кафолати Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон ҷалбгардидаанд 52,9 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст.

Барои хизматрасонии қарзи дохилӣ дар соли 2024 маҷмуан ба маблағи 501,2 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби буҷети давлатӣ 180,8 млн сомонӣ ва маблағҳои берун аз тавозуни буҷети давлатӣ, яъне аз ҳисоби баргардонидани фурӯши молу мулки ҶСК "Агроинвестбонк" ва ҶСК "Тоҷиксодиротбонк" ба маблағи 320,4 млн сомонӣ муайян гардидааст.

Сабаби кам гардидани ҳаҷми қарзи дохилӣ асосан аз ҳисоби пардохт гардидани қарзи асосӣ ва фоизҳои векселҳои давлатии соҳаи энергетика ва ҷуброни қарзи хоҷагиҳои пахтакорӣ дар назди Бонки миллӣ мебошад.

Яъне айни ҳол Вазорати молия аз рӯйи векселҳои номбурда дар назди Бонки миллӣ ягон уҳдадории молиявӣ надорад. Тибқи қарори дахлдори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон хизматрасонии векселҳои барои сармоякунонии ҶСК "Тоҷиксодиротбонк" ва ҶСК "Агроинвестбонк" тавассути мақоми ваколатдори давлатӣ аз ҳисоби фурӯши молу мулки бонкҳои болозикр таъмин мегардад.

XIII. Буҷети ҷумҳуриявӣ

Дар соли 2024 ҳаҷми умумии даромади буҷети ҷумҳуриявӣ 17045,5 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби даромадҳои ҷорӣ 16253,5 млн сомонӣ ва грантҳо барои дастгирии буҷет 792,0 млн сомониро ташкил дода, нисбат ба соли 2023-ум 2343,4 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Дар сохтори даромадҳои ҷорӣ воридоти андозҳо 14563,3 млн сомонӣ ё 85,4 фоизро ташкил медиҳад.

Ҳаҷми хароҷоти буҷети ҷумҳуриявӣ дар соли 2024 ба 18159,6 млн сомонӣ баробар гардида, нисбат ба соли 2023-ум 2450,3 млн сомонӣ ё 15,6 фоиз зиёд мебошад.

Касри буҷети ҷумҳуриявӣ дар соли 2024 маблағи 1114,1 млн сомониро ташкил медиҳад.

Даромад, хароҷот ва касри буҷети ҷумҳуриявӣ

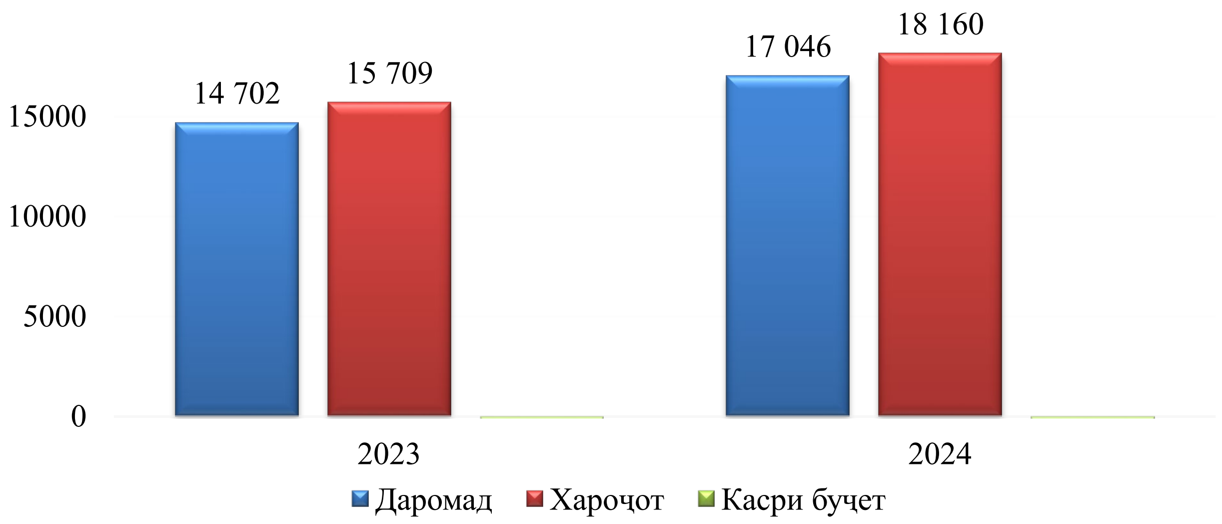

XIV. Буҷетҳои маҳаллӣ

Дар соли 2024 ҳаҷми умумии даромади буҷетҳои маҳаллӣ 12328,5 млн сомонӣ муайян гардидааст, ки нисбат ба соли 2023 дар ҳаҷми 1386,9 млн сомонӣ ё 12,7 фоиз зиёд мебошад.

Барои пардохти фонди музди меҳнат аз буҷети ҷумҳуриявӣ ба буҷетҳои маҳаллӣ мусоидати молиявӣ (субвенсия) дар ҳаҷми 1838,5 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст.

Вазни хоси мусоидати молиявӣ (субвенсия) 16,1 фоизи хароҷоти буҷетҳои маҳаллиро ташкил медиҳад, ки нисбат ба соли 2023 ба маблағи 359,3 млн сомонӣ ё 24,3 фоиз зиёд мебошад. Аз ҷумла, дар вилояти Хатлон 1,9 фоиз, ноҳияҳои Варзоб 2,4 фоиз, Рашт 0,5 фоиз, Лахш 1,5 фоиз, Нуробод 0,3 фоиз, Рӯдакӣ 1,1 фоиз, Сангвор 1,3 фоиз, Тоҷикобод 1,0 фоиз, Файзобод 1,6 фоиз ва ноҳияи Шаҳринав 2,2 фоизро ташкил медиҳад. Омилҳои асосӣ ин таъсири зиёдшавии музди меҳнати соли 2023 мебошад. Дар баробари ин дар буҷети ВМКБ 0,2 фоиз коҳиш ёфтааст.

Дар лоиҳаи буҷети соли 2024 касри буҷетҳои маҳаллӣ аз ҳисоби вилоят ва ноҳияҳои субвенсионӣ 37,5 млн сомонӣ муайян гардидааст. Аз ҷумла, касри буҷет дар ВМКБ 3,8 млн сомонӣ, вилояти Хатлон 26,5 млн сомонӣ, ноҳияҳои Варзоб 609,0 ҳазор сомонӣ, Рашт 929,0 ҳазор сомонӣ, Лахш 574,0 ҳазор сомонӣ, Нуробод 575,0 ҳазор сомонӣ, Рудакӣ 2,3 млн сомонӣ, Сангвор 316,0 ҳазор сомонӣ, Тоҷикобод 385,0 ҳазор сомонӣ, Файзобод 768,0 ҳазор сомонӣ ва ноҳияи Шаҳринав 757,0 ҳазор сомониро ташкил медиҳад.

Манбаи пӯшонидани касри буҷетҳои маҳаллӣ аз ҳисоби бақияи озод ба ҳолати 1 январи соли 2024 ва таъмини иҷрои барзиёдии даромади буҷети маҳаллӣ муайян карда шудааст.

Ҳиссагузорӣ ба буҷети ҷумҳуриявӣ аз ҳисоби буҷетҳои маҳаллӣ дар соли 2024 дар ҳаҷми 2783,0 млн сомонӣ муайян карда шудааст, ки нисбат ба нишондиҳандаи соли 2023 ба маблағи 290,3 млн сомонӣ зиёд мебошад.

Қисми хароҷоти буҷетҳои маҳаллӣ дар соли 2024 ба маблағи 11421,5 млн сомонӣ пешбинӣ гардида, нисбат ба соли 2023 дар ҳаҷми 1469,9 млн сомонӣ ё 14,8 фоиз зиёд мебошад. Дар ҳаҷми умумии хароҷоти буҷетҳои маҳаллӣ фонди музди меҳнат 65,4 фоизро ташкил медиҳад.

Дар лоиҳаи буҷетҳои маҳаллӣ барои соли 2024 маблағгузории соҳаҳои иҷтимоӣ бо дар назардошти сармоягузории асосии мутамарказ ба маблағи 9273,5 млн сомонӣ пешбинӣ гардидааст, ки 81,2 фоизи ҳаҷми умумии хароҷоти буҷетҳои маҳаллиро ташкил медиҳад, аз ҷумла маблағгузории соҳаи маориф дар ҳаҷми 5923,2 млн сомонӣ, соҳаи тандурустӣ 2623,6 млн сомонӣ, ҳифзи иҷтимоӣ 73,0 млн сомонӣ, фарҳанг ва варзиш ба маблағи 653,8 млн сомонӣ рост меояд.

Дар соли 2024 маблағгузории сохтмони асосӣ дар буҷетҳои маҳаллӣ 904,6 млн сомонӣ ба нақша гирифта шудааст, ки нисбати соли 2023 ба маблағи 71,5 млн сомонӣ зиёд мебошад.

XV. Касри буҷет

Дар лоиҳаи буҷети давлатии соли 2024 касри буҷети ҷорӣ нисбат ба Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ 0,8 фоиз ё 1151,6 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст.

Касри васеи буҷети давлатӣ бо дарназардошти баргардонидани қарзи давлатӣ 2716,9 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби касри ҷорӣ 1151,6 млн сомонӣ, пардохти қарзи асосии берун аз тавозуни буҷет 1244,9 млн сомонӣ ва пардохти қарзи асосии дохилӣ 320,4 млн сомониро ташкил дода, ба 1,9 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Манбаъҳои пӯшонидани касри ҷорӣ ба маблағи 1151,6 млн сомонӣ дар соли 2024 ба таври зайл муайян карда шудаанд, аз ҳисоби:

- хусусигардонӣ ва иҷораи моликияти ҷумҳуриявӣ 50,0 млн сомонӣ,
- аз фурӯши векселҳо 100,0 млн сомонӣ;
- маблағҳои озоди буҷети ҷумҳуриявӣ ба ҳолати 1 январи соли 2024 100,0 млн сомонӣ;
- иҷрои барзиёди нақшаи даромади буҷети ҷумҳуриявӣ 150,0 млн сомонӣ;
- маблағҳои грантию қарзии созмонҳои байналмилалии молиявӣ 664,5 млн сомонӣ;
- сарфаи маблағи озмунҳои хариди давлатии мол, кор ва хизматрасонӣ 50,0 млн сомонӣ;
- иҷрои барзиёди нақшаи даромад ва маблағи озоди буҷетҳои маҳаллӣ ба ҳолати 1 январи соли 2024 – 37,5 млн сомонӣ.

Манбаъҳои пӯшонидани касри васеи буҷет аз ҳисоби қарзи асосии беруна ба маблағи 1244,9 млн сомонӣ ба таври зайл муайян карда шудааст:

- Ширкати саҳомии холдингии кушодаи «Барқи Тоҷик» 1050,0 млн сомонӣ,
- Корхонаи воҳиди давлатии «Обу корези Душанбе»32,9 млн сомонӣ,
- Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Тоҷиктрансгаз» 22,0 млн сомонӣ,
- Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Помир энерҷӣ» 11,0 млн сомонӣ,
- Ҷамъияти саҳомии кушодаи «Фурудгоҳи байналмилалии Душанбе» 70,0 млн сомонӣ;
- Корхонаи воҳиди давлатии «Ширкати Алюминийи Тоҷик» 32,0 млн сомонӣ;
- Корхонаи воҳиди давлатии «Роҳи оҳани Тоҷикистон» 27,0 млн сомонӣ.

XVI. Шарҳи дурнамои нишондиҳандаҳои буҷети давлатӣ барои солҳои 2025-2026

Нишондиҳандаҳои даромад ва хароҷоти Буҷети давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2025-2026 давоми мантиқии лоиҳаи буҷети соли 2024 буда, дар ин давра сиёсати буҷети давлатӣ пеш аз ҳама бо мақсади рушди иқтисодиёти ҷумҳурӣ, баланд бардоштани сатҳу сифати некӯаҳволӣ, таъмини бехатарии озуқаворӣ, баланд бардоштани хизматрасониҳои иҷтимоии давлатӣ ва рушди соҳаҳои воқеии иқтисодиёт, аз ҷумла нақлиёт, энергетика, хоҷагии қишлоқ, ислоҳоти маблағгузории соҳаҳои маориф, тандурустӣ, мақомоти идораи давлатӣ ва ғайраҳо равона карда мешавад.

Дар соли 2025 ҳаҷми Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ бо афзоиши воқеии 7,7 фоиз 162,9 млрд сомонӣ ва дар соли 2026 бо афзоиши воқеии 7,9 фоиз 185,1 млрд сомонӣ дар назар дошта шудааст, ки афзоиши миёнаи солонаи номиналии он 7,8 фоизро ташкил медиҳад.

Дар ин давра меъёри индекси дефлятор дар доираи афзоиши воқеии Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба инобат гирифта шуда, дар соли 2025 ба андозаи 5,0 фоиз ва соли 2026 бошад ба андозаи 5,3 фоиз пешбинӣ гардидааст.

Дар ин робита, дар соли 2025 ҳаҷми умумии даромади буҷети давлатӣ 48698,6 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби даромади ҷорӣ бо грантҳо 33269,0 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 2659,5 млн сомонӣ, аз ҳисоби қарз ва грантҳои лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ 12770,1 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ба 29,9 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Инчунин, дар соли 2026 ҳаҷми умумии даромади буҷети давлатӣ 54556,4 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби даромади ҷорӣ бо грантҳо 38768,9 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 2711,3 млн сомонӣ, аз ҳисоби қарз ва грантҳои лоиҳаҳои давлатии сармоягузорӣ 13076,2 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ба 29,5 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Сиёсати хароҷоти буҷети давлатӣ

Хароҷоти буҷети давлатӣ дар солҳои 2025–2026 пеш аз ҳама ба мақсади рушди иқтисодиёти ҷумҳурӣ, баланд бардоштани сифати некӯаҳволӣ, таъмини бехатарии амнияти давлат ва бехатарии озуқаворӣ, баланд бардоштани сифати таълим, беҳтар гардонидани саломатии аҳолӣ, баланд бардоштани хизматрасонии иҷтимоии давлатӣ, рушди соҳаҳои воқеии иқтисодиёт, аз ҷумла нақлиёт, энергетика, хоҷагии қишлоқ, таъмини маблағгузории соҳаҳои маориф, тандурустӣ, мақомоти идоракунӣ ва бехатарии давлатӣ ва ғайраҳо равона карда мешавад.

Ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ дар соли 2025 ба маблағи 50327,3 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби хароҷоти ҷорӣ 35066,4 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 2490,8 млн сомонӣ ва барномаи давлатии сармоягузорӣ 12770,1 млн сомонӣ, пешбинӣ карда шудааст, ки ба 30,9 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Ҳаҷми умумии хароҷоти буҷети давлатӣ дар соли 2026 бошад 56407,2 млн сомонӣ, аз ҷумла аз ҳисоби хароҷоти ҷорӣ 40788,4 млн сомонӣ, маблағҳои махсус 2542,6 млн сомонӣ ва барномаи давлатии сармоягузорӣ 13076,2 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст, ки ба 30,5 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ баробар мебошад.

Касри буҷет

Касри буҷет дар соли 2025 ба андозаи 1,0 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба маблағи 1628,7 млн сомонӣ ва дар соли 2026 бошад, ба андозаи 1,0 фоизи Маҷмӯи маҳсулоти дохилӣ ба маблағи 1850,8 млн сомонӣ пешбинӣ карда шудааст. Манбаъҳои пӯшонидани он аз ҳисоби хусусигардонии моликияти давлатӣ, дар бозори молиявӣ зиёд намудани фурӯши коғазҳои қимматнок, ҷалби маблағҳои грантии барномавӣ аз институтҳои байналмилалии молиявӣ, сарфаи маблағи озмунҳои хариди давлатӣ ва иҷрои барзиёди даромади буҷети давлатӣ дар назар дошта шудааст.

Бояд қайд намуд, ки даромаду хароҷоти буҷети давлатӣ барои солҳои 2025-2026 нишондиҳандаҳои назоратӣ буда, дар доираи онҳо бояд мақомоти идоракунии давлатӣ, барномаҳои амалкунандаи соҳавӣ ва барномаҳои нави пешниҳодшударо тарҳрезӣ намоянд.

Дар баробари ин, мувофиқи тағйирёбии нишондиҳандаҳои макроиқтисодӣ ва рушди соҳаҳои иқтисодиёт, тибқи талаботи моддаи 36 Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи молияи давлатӣ», нишондиҳандаҳои даромад ва хароҷоти он таҷдиди назар карда мешаванд.